

LOVEC

XLIV. letnik

št. 1

april 1961

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto R. Cenčič

OB NOVEM LOVSKEM LETU

Dr. Jože Benigar

Ko letos praznujemo 20. obletnico naše Ljudske ustaje, ki jo je vodila Komunistična partija Jugoslavije, je prav, da ugotovimo, da je poleg ogromnega pomena in zasluga za naše narode prinesla ta revolucija tudi za nas lovce neprecenljive pridobitve. Saj so se v osnovi menjala načela tako v izvajanju lova kakor tudi v pravicah in dolžnostih družbe do lovstva.

Načelo, da je divjad »res nulus« ali kot bi po naše rekli »lastnina nikogar«, se je spremenilo v zakonito določilo, da je divjad splošno ljudsko premoženje. Izhajajoč iz tega načela je jasna posledica, da sta morala odpasti tako regalni kot tudi dominalni sistem.

Zato se takoj po osvoboditvi menjajo zakonski predpisi s področja lovstva in prilagajajo načelom socialistične družbene ureditve vse do zakona o lovu 1954, ki je prav gotovo najnaprednejši od vseh tozadevnih v svetu. Verjetno tedaj ni bilo pri nas lovca, ki bi mu od veselja ne vzdrhtelo srce, saj je s tem zakonom družba zaupala lovcem, organiziranim v lovskih družinah, gospodarjenje z lovišči. Uresničeno je bilo načelo »lov lovcem«. Morda se v samem začetku niti nismo dovolj zavedali pomembnosti tega tako glede demokratičnosti kakor tudi odgovornosti. Lovišč, ki so jih prejeli kolektivi — lovske družine — v upravljanje od ljudskih odborov, niso upravljali samo upravni odbori, to je izvoljeni člani iz kolektiva ampak vse članstvo. Na svojih sestankih (posvetih) so lovci razpravljali o načinu gojitve, o delu, o staležu, o odstrelu, o ureditvi lovišč, skratka o vsem, kar je bilo koristno za napredek lovstva in izboljšanje gospodarjenja. Pri tem so lovci v dokajšnji meri gledali na interese sorodnih gospodarskih panog (gozdarstvo in poljedelstvo). Vsi lovci smo se globoko zavedali, da je divjad naše ljudsko premoženje in da uplenjena divjad oziroma njen izkupiček ne more in ne sme koristiti posamezniku, temveč da so ta sredstva določena izključno za lovstvo. Zavedali smo se, da smo odgovorni pred družbo in je zato tudi vse gospodarjenje in denarno poslovanje dokumentirano in dostopno družbeni kontroli.

Dokaz, da sta bila gospodarjenje in upravljanje v najširših osnovah dobra, je velik stalež divjadi v naših loviščih, ki so zlasti v pogledu srnjadi in fazanov neprimerno bogatejša kot so bila pred vojno.

Decentralizacija pri upravljanju je bila izvršena do skrajnih možnosti. Lovske družine kot osnovne enote so dobile vse pravice gospodarjenja v loviščih in so lovske zveze le vsklajevale njihove plane gojitve in odstrela za gotova področja. Lovskim družinam je v republiškem pov-

prečju ostalo za gospodarjenje 82% njihovih dohodkov in le 18% so odvajale v skupne fonde okrajnih lovskih zvez oziroma republiške zveze.

Princip pomoči ekonomsko šibkejšim je bil v celoti izveden, saj so gojitveni fondii in fondii za škodo po divjih prašičih in medvedih, tako v zvezah kot v republiški lovski zvezi, reševali te probleme na zelo zadovoljiv način. Načelo medsebojne pomoči je prav gotovo veliko pripomoglo k temu, da imamo danes skoraj povsod dobra lovišča tako po ureditvi kot tudi po staležu divjadi. Načelo, da je lov za lovca šport, za skupnost pa panoga gospodarstva, je prevzgjilo naše članstvo. Danes se lovci zavedamo, da nismo zakupniki, kot je bilo to pred našo revolucijo, ampak da zares le upravljamo družbeno lastnino.

Na tako naprednem zakonu nam zavidajo mnogi lovci iz raznih držav, ki zatrjujejo, da bi želeli tudi oni kaj takega. Saj je to polna garancija za razvoj in procvit lovstva. Zato se tudi ne čudijo bogastvu naših lovišč, ko stopajo vanje. Po sprejetju našega lovskega zakona so se trudile tudi vse ostale republike, da bi dobile podobne zakone in so jih nekatere tudi že dobile. Osnutek zveznega zakona vsebuje vse elemente, ki jih ima naš republiški lovski zakon.

Pri izvajanju takega zakona pa je potrebna dobra in trdna lovska organizacija, v kateri je članstvo prežeto z vsemi elementi socialističnih načel in miselnosti.

Ali pa imamo res tako lovsko organizacijo, ki bo sposobna tudi v bodoče izvajati tako napreden zakon? Mislim, da se ne bom zmotil, če trdim, da jo imamo. Moramo jo pa v nekaterih ozirih še izboljšati, predvsem v popolnosti organizacijske oblike in v pogledu pravil, ki so v nekaterih področjih nedovoljno precizirana oziroma ne dajejo dovolj jasnosti, kar povzroča včasih veliko težav. Predvsem je tu potrebno urediti pravne formulacije, ker se pogosto dogaja, da se nekateri oprijemljejo ravno teh šibkih točk za dosego svojih namenov, kar je škodljivo za organizacijo in njeno delo.

Široka demokracija zahteva zavestno in železno disciplino, obenem pa precej socialističnih in humanih ter tovariških odnosov med članstvom. Zdi se mi, da je tu naša najšibkejša točka. Prav gotovo smo pri tem preveč formalisti, birokrati, nestrpnježi in celo osebni, kar je najbolj žalostno in krivično v tem, da različno ocenjujemo enake prestopke in prekrške po tem, kdo jih je storil. Različne kazni in kriteriji pri ocenjevanju takih dejanj so gotovo zelo negativni pojav v naših vrstah in žalijo prizadete. Zato

bi morale lovske družine kot tudi zveze o tem več razmišljati in spremeniti tako politiko. Odnosi med družinami in zvezami, zvezami in republiško zvezo se morajo popraviti. Ne bi smeli smatrati, da so ti forumi zato, da zavirajo razvoj lovstva in navzdol duše demokracijo, ampak da jih imamo zato, da vsklajajo delo in razvoj lovstva od lovišč do celotnega terena naše republike. Cloveku se zdi čudno, kako moremo onemogočiti in kritizirati organizacijo, ki smo jo postavili sami. Vsi delavci v teh forumih so voljeni in jih članstvo lahko vsak čas odpokliče, če ne delajo prav. Pa vendar se dogaja, da se njihovo delo kritizira, ne ker je napačno za vso organizacijo, ampak ker tako delo ni vseh posameznikom oziroma skupinam. Brez tesnega sodelovanja in odkrite besede ter konstruktivne kritike ne bomo poglobili in razvili dela v naši organizaciji. Če bomo pri tem zasledovali vsak svoje cilje, ne skupnih interesov, bo naše delo brezplodno in organizacija slaba. Omenil bi še to, da metode kritiziranja včasih niso primerne in presegajo meje običajnosti. Principi odnosov navzgor in navzdol pa tudi metode morajo biti enaki. Ni prav, da nekateri v lovskih zvezah smatrajo, da se njihovih notranjih razmer ne sme nihče dotakniti, sami pa včasih grobo, celo nezakonito posegajo v notranje zadeve lovskih družin. Če naj velja načelo demokracije in decentralizacije za enega, mora veljati tudi za drugega.

Razvoj lovstva zahteva danes vsaj pri nas, kjer smo že dosegli z običajnimi in splošno poznanimi sredstvi precejšnje uspehe, novih načinov gojitve oziroma novih metod. Mislim tu na znanstveno strokovno delo, ki naj bi s svojimi izsledki še izboljšalo uspehe v lovstvu. Težko si je namreč zamisliti, da bi praktičistično delo pri gojitvi in gospodarjenju dalo dobre rezultate ob nastopajočih novih pogojih in težavah intenzivnega kmetijstva in gozdarstva. Moderna kemija in tehnika prinašata kmetijstvu in gozdarstvu velik napredek, lovstvu pa brez dvoma veliko škodo. Poglejmo samo koliko koristne divjadi pogine ali zbolji, ker s hrano sprejema razna agrokemična sredstva, oziroma koliko divjadi uničijo agrotehnična sredstva, predvsem v času poleganja (valjenja). Postavljeni smo pred dva problema: 1. kako zaščititi divjad pred vsem tem, kar sem omenil zgoraj in 2. kako nadomestiti zgubljeno divjad. Prepričan sem, da nam mora pri tem pomagati le strokovnjak. Kajti edini on bo sposoben rešiti te probleme teoretično, znanstveno in dati navodila za prakso. Empirizem je ekonomsko možen le v malem. Za gospodarjenje pa so potrebni že izdelani rezultati te izkušnje. Zato bi bilo prav, da se v te namene po vseh perečih problemih čim bolj zainteresiramo in investiramo čim več sredstev. Naj navedem samo en primer. Vsi lovci govorimo kmetijcem, kako je jerebica koristna za polje. Zatrjujemo, da uničuje mrčes in plevel,

zlasti njegovo seme. Vendar do danes še ni nihče izračunal, kolikšno število jerebic bi bilo potrebo na en hektar določenih kultur, da bi res videli te koristi. In ker tega ne vemo niti moremo dokazati, bodo kmetijci uporabljali naprej draga sredstva za uničevanje plevela, s tem pa uničevali tudi jerebice. Če pa bi bil ta problem strokovno obdelan in dokazan, bi morda kmalu začeli drugače misliti, kar bi bilo ceneje in bolje za obe strani. Teh problemov lovci sami ne bomo rešili in jih moramo zato prepustiti drugim strokovnjakom, sami pa sodelovati in pomagati, da bodo uspehi čim boljši.

Se bi mogel naštevati manjše slabosti, ki jih moramo odpraviti. Toda kot sem že omenil, niso take, da bi bistveno vplivale na delo v naši organizaciji ali njen razvoj celo zavirale. Postavlja se vprašanje, ali je ob takem naprednem zakonu in takih uspehih danes potrebno iskati novih poti in bistveno novih metod? Ali nam je torej potreben nov lovski zakon, oziroma drugačna organizacija? Pripombe, da bi morale lovstvo voditi komune, ne pa lovska organizacija, se mi zde nejasne. Ali nismo lovci člani družbe, torej tudi komune? Ali ne upravljamo lovišč po vseh principih upravljanja na drugih področjih? Ali nismo dokazali, da smo z zaupanim premoženjem pravilno gospodarili?

Če ugotovimo, da je lov sicer neke vrste gospodarska panoga pa moramo ugotoviti, da je njena direktna ekonomska bilanca negativna. Ali bodo komune ob tolikih problemih in finančnih potrebah lahko posvečale lovstvu toliko pozornosti in sredstev kot mi lovci? Ali bo lovski svet pri referatu za kmetijstvo in gozdarstvo, sestavljen iz raznih državljanov, tudi takih, ki jim ni do lova, boljši kot kolektiv državljanov, ki so lovci? Menim, da ne. Ali bi bila v tem primeru družbena kontrola boljša? Prav gotovo ne. Saj je z obstoječim zakonom dana polna pravica kontrole tako ljudskim odborom kot celotni družbi nad gospodarjenjem v loviščih. Prepričan sem, da bi lovišča ne mogla biti tako urejena kot so zdaj, ker bi ne bilo dovolj sredstev za to. Odpadla bi vloga posameznikov, ki sedaj prispevajo občuten delež ali v denarju ali z delom. Pred nekaj leti smo izračunali, da bi stala samo čuvajska služba 70 milijonov več kot znašajo vsi dohodki iz lovišč v naši republiki in to, če bi imela vsaka družina samo po enega poklicnega čuvaja, kar pa seveda ni dovolj. Če bi komune prevzele lovišča, bi morale čuvajsko službo, ki jo sedaj lovci ob lastnih stroških in s prostovoljnim delom opravljajo še povečati, kar bi zahtevalo taka sredstva, da bi jih ne zmogle. O tem bi dalje ne govoril več, ker mislim, da je slehernemu jasno, kaj bi tak sistem pomenil za lovišča.

Delo in naloge v novem lovskem letu so velike in bo zato potrebno dosti prizadevanj, da

bomo program razvoja lovstva dobro postavili in tudi izvršili. Samo bonitiranje, ki je osnova dobrega gospodarjenja, je težka naloga, da ne govorim o drugih. Lovske družine morajo čim več razmišljati in razpravljati o problemih in iskati boljše načine za njihovo reševanje ter svoje izkušnje posredovati drugim. Dobra in podrobna analiza našega dela, pregled uspehov in neuspehov ter sprejetje in realizacija sklepov, da vse negativno odstranimo, da krepimo duh vsestranske kolektivnosti in enotnosti v organi-

zaciji in njenem konkretnem delu, to je naša naloga za nadaljnji razvoj lovstva.

Morda je ravno 20. obletnica naše revolucije najprimernejši čas, da se uredi oziroma popravi vse, kar je še slabega. Na ta način se bomo tudi oddolžili, predvsem svetlemu spominu tistih, ki so dali svoje najdražje, svoja življenja za dobro človeštva in njegov napredek.

Vsem lovcem želim v lovskem letu 1961/62 čim več uspehov tako pri gojitvi, kakor tudi pri razvijanju socialističnih načel in miselnosti, predvsem v lovstvu.

Teloh pozdravlja petelinarje

Foto R. Cenčič

DRUŽINA

Kolesje časa je s pomočjo NOB tudi v lovstvu napravilo velik preobrat. Tako smo po osvoboditvi dobili lovske družine, da upravljajo z našimi lovišči. Primernejšega imena tem upravam si skoraj ne bi mogli izmisliti. Tem kolektivom je zaupana naloga upravljanja z naravnim družinskim življenjem. Pri tem upravljanju pa se marsikateri član ne more ali noče otresti preživele nasilnosti individualnega gospodarjenja prednikov. Vsa čast in spoštovanje preteklosti; to je preživeto in pravilno je, da se je spominjamo, vendar le kot kroniko in zgodovino. Mnenja sem, da bo v naših družinah zavladal res pravi družinski odnos takrat, ko se bomo otresli starih sebičnih strasti v lovstvu, kar še tli v nas iz časov, ko je človek lovil iz potrebe za življenje ali iz nagona do ubijanja in ne kakor danes, ko nam je lov šport oziroma razvedrilo.

Dobrih 14 let je minulo, kar so nastale naše lovske družine. V tej družini se je zbralo staro in mlado najrazličnejših značajev, večinoma pa smo taki, ki smo v stari Jugoslaviji lov smeli le gledati, najbolj pogumni so pa tu ali tam izvršili kak divji lov. Zelo malo je takih, ki so imeli kako odličnejšo vlogo v lovstvu in zato se v naših družinah še vedno ne morejo docela otresti neke kvarne gospodovalnosti. Kakor sem že omenil, imamo v naših vrstah večinoma mlade lovce, če že ne po letih pa vsaj po stažu, ki se v lovskem udejstvovanju ravnaajo in zgledujejo po starejših tovariših, za katere vedo, da nekaj vedo in znajo. Mislim, da ni težko uganiti, kakšno mnenje dobi človek o lovski moralni, če mi človek, v katerega sem imel zaupanje, govori tako, dela in obnaša pa se v lovišču drugače, proti vsem etičnim načelom v odnosu do narave in divjadi. Stari izrek velja, ki pravi, kar se Janezek nauči, to Janez zna. Zato mislim, da ni vseeno, kako se obnašajo učitelji. Otroci kljub vsem lepim napisanim ali izrečenim besedam najraje nauči to kar vidi, ker si pač misli, če za očeta in mater ni greh, tudi za njega ni. Zato lovci starejšega kova, nikar ne mečimo vse slabe strani v naših organizacijah na mladi rod, temveč najprej pogledjmo sami sebe in se vprašajmo ali smo uredili sami s seboj ali delamo tako kot je treba v družbenem življenju in ali dajemo mlajšim dober vzgled. Če bodo med članstvom pravilni odnosi in bomo z besedo in dejanji na

mestu, si bo marsikateri strastni prenapetež prej premislil, preden bi storil kaj lovsko neupravičenega, ker se ne bo mogel izgovarjati na namišljenega vzornika. S tem pa ne mislim, da ni starejših, ki zaslužijo vse priznanje.

Nisem po stažu star lovec, temveč eden od tistih novopečenih, ki sem se izvalil po osvoboditvi. Kljub temu pa rad opazujem odnos posameznikov bodisi na posameznih ali skupnih lovih, na sejah, posvetih ali kjerkoli že. Ti odnosi pa mnogokrat niso soglasni s časom, v katerem živimo. Ako pogledamo skupinske love, brakade, katerih sem se v zadnjih letih precej udeležil, moram reči, da so redki, na katerih ne bi bilo več ali manj stalne kritike od enih in istih veterancev na račun mlajših. Vedno ponavljajo eno in isto, da so svoj čas pod različnimi gospodarji vse lepše in bolj organizirano lovili. Pri tem pa zamolče, da kot ponižni slugi. Ko pa takega »junaka« vprašaš oziroma prosiš, da naj pove ali pokaže, kako je bilo bolje, največkrat ne ve nič ali pa je celo užaljen češ, kako si mlečnež upa kaj takega reči.

Mnenja sem, če nam je gospodarjenje v naših loviščih zaupano, smo dolžni, da se v naših vrstah otresemo tuje navlake. Prepričan sem, če smo bili sposobni, da smo se obdržali, bomo tudi sposobni, da naše vrste uredimo brez nepotrebnih tujih receptov. Članstvo v naših vrstah je v precejšnji večini iz delavstva in zato bo treba ekonomsko stran tega športa urediti tako, da bo še bolj dostopno našim delavcem. Lahko rečemo, da je naša prelepa deželica že toliko industrializirana in razvita, da ne bi smelo biti več kake razlike v tem športu med malo-meščaskim in kmečkim življenjem. Vprašajmo se, kje je krivda, da še do danes niso lovske vrste tako prečiščene kakor bi bilo treba in da se še vedno najdejo neki privilegiranci, ki so sprti z lovsko etikio.

Zato se mi zdi potrebno, da vsaj v našem glasilu posvetimo več časa ideološki vzgoji nas samih, ker le na ta način bomo naše članstvo usposobili za pravo lovsko družino. Mislim, da izmed 11 000 lovcev v Sloveniji nisem sam, ki tako misli. Zato bi želel, da se me pravilno razumeva in da se še oglašamo na tem polju v našem glasilu. Le tako bomo samostojno in zdravo zaživel na naših zelenih poljanah.

Miha Krošelj

Sodelujmo pri urejanju našega glasila

Tone Hafner

Upravni odbor LZS je na svoji seji 19. nov. 1960 razpravljajal o glasilu LOVEC in sprejel sklep, da področne LZ in LD zadolže po enega svojih članov z namenom, da se poživijo dopisovanje v LOVCA. Tako je tudi upravni odbor LZ Kranj na svoji seji 11. januarja 1961 razpravljajal o glasilu LOVEC. Med samo razpravo se je pokazalo, da je problematika glasila LOVEC zelo široka in zahtevna.

Splošno se opaža, da vsebina LOVCA zaostaja za dogajanjem v našem družbenem sistemu. Ne piše se dovolj o različnih pogledih na lovstvo pri uvajanju našega komunalnega sistema. Koristno bi bilo izmenjati mnenja o formiranju in delitvi dohodka ter skladov v lovskih organizacijah. Ničesar se ne razpravlja in piše, kako se bodo vključile lovske organizacije v kmetijske gozdarske zbornice, kakšna bo njihova konkretna vsebina dela. Po novih zakonskih določilih so lovske organizacije obvezni člani kmetijsko gozdarskih zbornic. Kaj pričakujemo od novoustanovljenih zavodov za gojitev plemenite divjadi. Kakšne dopolnitve in določila zveznega in republiškega zakona o lovu narekuje dosedanja praksa lovskih organizacij. Kaj naj določajo in v čem naj se izpopolnijo dosedanja pravila in poslovniki lovskih organizacij itd. Razčiščevanje tovrstne problematike in dajanje obrazložitve preko našega glasila pogrešamo. Mišljenja smo, da bi z izmenjavo mnenj v širšem krogu lahko dosti pripomogli k hitrejšemu reševanju teh vprašanj.

Znanstveno strokovni del ni dovolj aktualen in popoln, da bi gojitvenim loviščem in lovskim družinam dajal osnovo za reševanje gojitveno gospodarskih nalog v obsegu perspektivnih in letnih planov. Vsebina LOVCA je preveč slučajna, odvisna od trenutnega razpoloženja in domisleka ozkega kroga sodelavcev. Mnogokrat je preveč pripovedniška. Osebna doživetja niso niti dovolj duhovita, zelo redko pa strokovno poučna.

Uredniški odbor, ki šteje 7 članov in nekaj sodelavcev, ne more dati našemu glasilu tisto življenjsko širino, katero bi mu moralo dati zavestno delovanje vseh upravnih organov lovskih organizacij, gojitvenih lovišč in ostalih organov, pristojnih za lovstvo. Sodelovanje vseh, ki so soodgovorni za razvoj našega lovstva in spoznanje, da je tudi pisana beseda lahko zelo odločujoč faktor pri izgrajevanju naše lovske organizacije, je eden od pogojev za nadaljnje uspehe.

Tako sodelovanje bo zahtevalo tudi dobro organizacijo dela. Zavedati se moramo, da ne bomo imeli na voljo poklicnih novinarjev in strokovnjakov, ki bi nam iskali senzacije, pisali znanstvene in filozofske razprave ter nam pri-

pravljali in urejali glasilo. Glavno delo bodo slej ko prej morali opraviti člani uredniškega odbora sami, kakor je to bilo že doslej, toda krog sodelujočih se mora nujno razširiti. Med našim članstvom je dovolj takih tovarišev, ki imajo znanje in obširno prakso. Pogoji so torej tu. Če imamo te osnovne pogoje, moramo šibko točko iskati nekje drugje. Najlaže bi seveda bilo, da bi proglasili za grešnega kozla uredniški odbor in odgovornega urednika. Zdi se nam, da se je pri uredniškem odboru aktivno delo zgrnilo le na nekaj članov, da je bilo glasilo pač dobro, kakršno je lahko bilo in da se niso podvzeli vsi daljnosežnejši ukrepi za njegovo zboljšanje. Eden od osnovnih prijemov naj bi bil, kako vzpodbuditi in pritegniti člane k pisanju v glasilo. Vzrokov, zakaj se marsikateri član tako težko odloči, da kaj napiše, je več. Resnica je tudi v tem, da je lepši lovski užitek iti na zalaz srnjaka, prsk gamsa, ruk jelena, brakado na zajca, fazana itd., kakor pa napisati članek. Problemi, o katerih se piše, se ne dajo vedno napisati tako, da bi bilo vsem vsestransko všeč. Zamera je tu, včasih upravičena, včasih pa kot dobrodošel izgovor, da ni treba več pisati. Polemika, zakaj se moj članek ne objavi ali skrajša, drugemu da prednost itd., so dostikrat najbolj delikatni problemi, za katerih reševanje je potrebno dosti premišljenosti in taktnosti. Mogoče bi bilo prav, da bi vsak sam pri sebi samokritično ugotovil, ali res nisem mogel prav ničesar vsaj s peresom doprinesiti za naše lovstvo ter ali se zavedam res samo pravic, ne pa tudi tovrstnih dolžnosti.

Mišljenja smo, da bo potrebno skrbno proučiti organizacijo dopisovanja — torej kaj, kdaj in kako pisati in objavljati. Verjetno bi bilo dobro, da bi imeli letne in časovne programe za vsebino glasila, ki bi bili z vso skrbnostjo pripravljani. Te programe bi preko glasila posredovali vsemu članstvu in ostalim sodelujočim.

Kaj pa konkretna vsebina?

Najvažnejši in vsebinsko najširši bi po našem mišljenju moral biti strokovno gospodarski del. V tem delu glasila naj bi se obravnavala vprašanja v zvezi s planiranjem in statistično analitičnimi metodami spremljalo izvrševanje plana. Nudili bi se znanstveni napotki in strokovne razprave lovskih, gozdarskih in kmetijskih ustanov in zavodov o življenju in razvoju divjadi, njihove prehrane, zdravstvenega stanja in o stalnih življenjskih pogojih.

Gojitvena lovišča in lovske družine ter lovske zveze naj bi tekoče objavljali svoje rezultate o gojitvi raznih vrst divjadi kakor na primer

Foto ing. L. Campa

jelenov, kozorogov, muflonov, gamsov, svizcev, fazanov itd. Objavljali naj bi podatke o doseženih trofejah z oceno in sliko, napolila o komercialnih rezultatih na tržišču z divjačino in njenimi deli, o lovskih potrebščinah in drugem.

Organizacijski del glasila naj bi prinašal smernice in sklepe samoupravnih organov lovskih organizacij, gojitvenih lovišč in organov oblasti, pristojnih za lovstvo. Prav tako morajo biti v glasilu stalno zastopane kinološke organizacije s svojo strokovno in organizacijsko pro-

blematiko. Osebni lovski doživljaji, črtice in novele naj bi bile dobre in pestre.

Kaj pa oblika? Mislimo, da je ta skromnost malo prevelika in da preveč zaostajamo za tehničnimi dosežki sodobnega tiska. Danes si skoraj ne moremo zamisliti lovskega glasila brez barvne fotografije. Res je, da so težave z dobrimi črno belimi lovskimi motivi. Res pa je tudi, da moramo naprej, pa četudi nekaj več stane. Menim da je potrebno, da sredstva za sodobno opremljenost našega glasila smatramo za potrebno, da sredstva za sodobno opremljenost našega glasila dobe prednost pred drugimi manj važnimi investicijskimi izdatki v lovskih organizacijah in gojitvenih loviščih. Tiskati bo treba na finejšem papirju. Le pod temi pogoji bo lahko črno-bela in barvna fotografija prišla do izraza. Stalna foto rubrika in povezava s fotoklubi bi tudi omogočila obširnejši in boljši slikovni material. Na drugi strani pa bi popularizacija lovske fotografije lahko vzgojno vplivala na članstvo v smeri športno kulturnega izživljanja, gojitve s puško, s fotografijo pa ovekovečila življenje in naravne lepote živalskega sveta.

Tu je iznešenih le nekaj misli kot skromen prispevek k urejanju našega glasila. Menim da je potrebno, da bi tudi druge lovske organizacije dale svoje mnenje in predloge.

Nekaj o gojitvi srnjadi

(Iz razprave doc. dr. W. Rieck-a, Hann. Münden, W. u. H. 1961—21, 437)

Pripomba: Avtorjeva izvajanja se nanašajo na lovske razmere in življenjske pogoje srnjadi v Nemčiji. V temelju pa more to veljati na splošno in tako tudi za našo srnjad, čeprav so pri nas za enkrat življenjski pogoji zanjo še mnogo naravnejši. Zato so tukaj podana le tista mnenja in predlogi avtorja, ki so morda pobudni tudi za nas. Zakaj z industrializacijo in mehanizacijo poljedelstva in gozdarstva se vedno bolj bližamo razmeram, ki so avtorja napotile do te razprave.

Glavni namen gojitve in lova na srnjad je pri večini lovcev ta, da iz staleža z odstrelom lahko trajno jemljejo čim boljše trofeje. To stremenje se je v zadnjih desetletjih v lovskem svetu skoraj povsod uveljavilo. Niso pa še redki lovci, ki jim je cilj število trofej, ne glede na kakovost. Pri nas je po osvoboditvi večina lovskih družin stremela za čim večjim srnjim staležem, kar naj bi bil hkrati znak dobrih gojiteljev in pravičnih lovcev. To je po eni strani razumljivo za lovce, ki žele videti in opazovati v lovišču čim več srnjadi, po drugi strani pa za tiste, ki jim je strast čim več streljati, ne glede na kakovost. Tretji so kmetovalci in gozdarji, ki zaradi škode zahtevajo čim manjši stalež srnjadi. Vmes so pa pravi lovci, in teh je na srečo vedno več, ki si žele krepko in zdravo srnjad z gospodarsko znosljivim staležem z ozirom na polje in

gozd. Tak znosljiv stalež, glede na škodo, je za naše razmere razumeti tako, da naravna prehrana srnjadi tudi v normalnem zimskem času nudi možnost rednega preživljanja.

Gojitveni predpisi, ki streme za vzrejo krepke in zdrave srnjadi — kar se po eni strani odraža v dobrih trofejah — pa ravno pri srnjadi še niso dognani. Za lov na trofeje je značilno, da je odstrel ženske srnjadi, ki nima rogovja, takim lovцем neprijetna dolžnost, ki jo mnogokrat zanemarjajo oziroma nezadostno izvršujejo. Želja po velikem odstrelu srnjakov vodi h gojitvi večjega staleža. Za večji prirastek se pa pušča več ženske srnjadi.

V času, ko se je razvijalo slovensko lovstvo (pred pol stoletja), je bil v lovskem svetu velik stalež značilen za dobrega gojitelja. Kmalu za tem se je pojavil lov na trofeje, kot edino lovsko

pravičen odstrel in to šesterakov. Šibkejši srnjaki so se puščali v veri, da bodo tudi ti s starostjo postali dobri šesteraki. Ker pa je na ta način število šesterakov v staležu nesorazmerno upadlo, se je pojavila teorija o gojitvi s puško. Ta teorija je zahtevala od gojiteljev, da se začasno odrečejo odstrelu šesterakov s tolažbo, da se bo tako stalež popravil na prvotno stanje. Ta teorija je menila, da je bilo pred tem časom srnjačje rogovje boljše, pa ga je prevelik odstrel šesterakov skvaril, poslabšal. Omenjeni način odstrela naj bi bil namreč povzročil kakovostno poslabšanje dedne mase, torej degeneracijo. Zato je bilo treba uvesti obrnjen postopek, torej varovati šesterake in odstreljevati srnjake s slabo zasnovo. To naj bi vodilo k regeneraciji (okrepitvi, izboljšanju) staleža. Ta nazor je bil vseskozi razumljiv in jasen ter je gojitveni odstrel pridobival vedno več pripadnikov in končno prešel v zakonodajo domala vseh lovsko naprednih dežel.

Ocenjevanja trofej v nemških deželah v zadnjem četrt stoletju pa kažejo, da se pričakovanja lovcev niso izpolnila. Rogovje se na splošno ni izboljšalo ali pa le neznatno. Kolikor se pa je, je zaostalo v dobri razvejenosti. Trofeje so tudi pokazale, da je ocenjevanje starosti in še bolj zasnove pri odstrelu, komaj zadovoljivo rešljiv problem. Pa tudi, če bi se moglo ocenjevanje znatno izboljšati, bi to splošne slike ne spremenilo.

Avtor ugotavlja, da do sedaj ni bil dosežen noben gojitveni uspeh in pripominja, da so vsi napori, vnema in žrtve časa pri ocenjevanju srnjakov za gojitveni odstrel, ostali brez vpliva. Tudi ni nobenih znamenj, ki bi na tej poti kazali na uspeh v doglednem času. Po takem četrstoletnem prebiranju so pričakovali, da bo varovanje šesterakov vodilo k pomnožitvi teh v staležu. Pa tudi to se ni izpolnilo. Upravičeno se torej vprašujejo lovci, ki so šesterake varovali, kje so ti ostali in kam so večkrat brez sledu zginili. Pojasnilo temu so dala opazovanja Voormanna z markiranimi srnjaki, od srnjačkov navzgor. Skice o razvoju rogovja od leta do leta so pokazale, da razvoj rogovja v življenju srnjaka enkrat ali večkrat zastane, začasno zakrčlja, torej neenakomerno poteka. V težnji za odstrelom srnjakov, potrebnih za odstrel, so bili mnogokrat odstreljeni prav tisti varovani srnjaki, ki so prehodno pokazali slabo rogovje. Na ta način so zginili prihranjeni, dobri srnjaki, ne da bi gojitelj slutil pravi vzrok. Tega pojava pri jelenih ni in zato je pri njih uspeh gojitve popoln.

IZ NEUČINKOVITOSTI tega načina gojitve bi skleпали, da gojitev s puško odstranjuje le simptome (pojave), zla pa ne odpravlja pri korenini. To pomeni, da odstrel prvenstveno šesterakov prav tako ni odgovoren za poslabšanje kako-

vosti kakor ne nasprotni postopek za neuspeh v izboljšanju.

Po vsem tem se vprašamo, kateri drugi vzroki so mogli vplivati na poslabšanje telesne moči in rogovja. Najtehtnejši odgovor na to dajo poskusi, ki jih je izvedel Vogt od 1921 do 1941. V obori s čimbolj naravnimi pogoji je krmil krajevno domačo srnjad z močnimi krmili. Uspeh je bil, da se je povprečna teža srnjadi od 15 kg in rogovja od 250 g, dvignila do 1936 na 20 kg oziroma na 450 g, do 1940 pa na 27 kg oziroma 700 g. S tem izgleda, da je bil dosežen višek. Uspeh te prehranjevalne metode srn in mladičev se je pokazal v 3. in 4. generaciji. To pa ni uspeh odreja po dedni zasnovi, temveč prehrane. Telesna in odporna moč srnjadi je bila tolikšna, da pogina med njo sploh ni bilo. Med enoletnimi srnjaki pa ni bilo šilarjev, temveč so bili najmanj vilarji. Enoletni mladiči so tehtali 15 kg, dveletni srnjaki 20 kg, odrasli pa 25 kilogramov.

Te ugotovitve jasno govore za to, da je upadek srednjeevropske srnjadi iskati v nezadostni prehrani in v pomanjkljivem zdravju. Prilagodljiva srnjad je na poslabšane življenjske pogoje reagirala s krčljivimi oblikami. Z vedno večjim intenziviranjem rastlinskih kultur in večanja plantažnega gojenja — tudi gozdov — se v nekaterih predelih tudi že pri nas pojavlja slabo hranjena srnjad, ki še lahko živetari, a ne daje kakovostnega rogovja, ker nima več optimalnih življenjskih pogojev. Krepek srnjak se more razviti le, če je poležen od močne srne, če se more v mladosti, zlasti v prvi zimi življenja, bogato hraniti, da tako dobi dobro konstitucijo, in da je v času, ko mu raste rogovje, ves čas v najboljši kondiciji. Takih življenjskih pogojev je pa tudi pri nas vedno manj in zato vedno manj kapitalnih srnjakov. Res je, da smo v zadnjem času videli nekaj več vrhunskih trofej. To nas pa pri toliko tisoč povprečnih in podpovprečnih ne sme zmotiti. Na podlagi zgoraj povedanega, se sem in tja na lepem pojavijo kapitalni srnjaki, ki so skorajda bele vrane (deloma po zaslugi umetnega krmljenja). Za presojo kakovosti staleža je odločilna le povprečna moč (teža telesa in rogovja), ne pa posamezni vrhunski dosežki. To je opazno n. pr. v kočevskih revirjih, kjer je na splošno srnjad slabotna, z nekaj redkimi silaki. Ti močni srnjaki nam pa hkrati kažejo, kakšna je bila prvotna srnjad, ki je bila redka in je živela v pretežno listnatih mešanih gozdih, deloma še pragozdih, z bujnim podrastkom, grmovjem in zeliščjem, s travnatimi jasami, brstjem, popjem, listjem in sadeži, gomolji in podobnim, kar je nudilo optimalne prehranske pogoje. Na revnih rastiščih tedaj srnjadi ni bilo.

Zaradi poljedelskega in gozdnega izkoriščanja tal se je za srnjad ustrezno pašno rast-

linstvo v temelju menjalo. Posebno kvarno za prehrano srnjadi je zginevanje listnatega grmičevja, za katerega današnje gozdne in poljske kulture niso enakovredno nadomestilo, zlasti ne vse leto. Po drugi strani se tako gozdne kakor poljske kulture vedno pogosteje in v večjem obsegu ograjajo, da je dostop vanje prežvekovalcem onemogočen. Pri tem se pa konkurenca v prehrani stopnjuje zaradi večanja staleža divjadi v zadnjem stoletju, ko so se tudi pri nas uveljavili napredni lovski zakoni. Naseljenost divjadi, zlasti parkljaste, je rastla tudi vzporedno z zginjanjem velikih roparic (volk, ris).

Oslabitev telesne konstitucije zavoljo poslabšanja pašnih pogojev je povzročila poslabšanje zdravstvenega stanja in s tem zmanjšanje odpornosti proti boleznim, zlasti proti zajedavcem. Zaradi številne divjadi je tudi možnost medsebojne okužbe neprimerno večja.

Iz navedenega bi mogli sklepati, da je upadanje telesne moči in rogovja začelo že mnogo pred začetkom lova na trofeje, kar pa se je opazilo šele, ko je bila kakovost trofej vedno bolj cenjena in iskana. Toda pravega vzroka za to nazadovanje niso spoznali in tako so gojitelji s puško šli napačno pot. Zato ni čudno, da je uspeh izostal, ker s samim prebiranjem staleža s puško in s puščanjem (varovanjem) krepkega do zrelostne starosti, ne dosežemo namena in ne zboljšanja. Ukrepi odstrela gredo pač v smeri najmanjšega odpora, ker so odvisni zgolj od lovca. Neprimerno važnejši so ukrepi za zboljšanje življenjskih pogojev, kar je žal mnogo težje in dražje ter zajeto v zboljšanju paše, prehrane in krmljenja. Leži pa tudi v omejitvi staleža, za zmanjšanje konkurence v prehrani in za ohranitev zdravja. Zmanjšanje prevelikega staleža z odstrelom je neprimerno važnejše kakor gojitveni, izbirni odstrel.

Cenim, da bi bil za naše razmere ustrezen povprečni pomladanski stalež 5 do 10 srnjadi na 100 hektarov lovne površine srnjega lovišča. V nekaterih naših loviščih oziroma okoliših je meja navzgor že prekoračena, ker je prirastek prenizko ocenjen in na podlagi tega določen premajhen odstrel in še ta mnogokrat ne izvršen. Pomisliti moramo, da je v naših že dokaj urejenih lovskih razmerah, prirastek v normalnih letih 30–40 % pomladanskega staleža in da je treba to število tudi odtreliti, če naj ostane stalež na enaki višini. Pri tem pa moramo stremeti, da se spolno razmerje čimbolj približa in ostaja 1 : 1. Preko tega razmerja v korist srnjakov ne smemo, ker sicer nastanejo preobčutne zgube zaradi bojov za prostore bivališča in zaradi srditih bojov v prsku.

Avtor meni, da je razdelitev odstrela srnjakov — v Nemčiji — po starostnih razredih zelo neustrezna. Okoli polovice srnjakov se odstrelji v starosti dveh do treh let. Za lovce na trofeje

Foto R. Cenčič

— pravi — bi bilo mnogo bolje, da bi se izbirni odstrel prenesel pretežno na enoletne srnjake, preostale, dobro razvite enoletnike bi pridržali od 4 do 6 let, dve in triletni bi pa čim bolj varovali, ker se v tej starosti razvija moč rogovja. Po teh načelih je lahko polovica odstrela dobrih trofej, druga polovica pa potem seveda slabotnih enoletnih rogovij, brez trofejne vrednosti.

Hkrati z okrepitevijo srnjadi zavoljo skromnega staleža dosežemo še drug namen, namreč, da se škoda v gozdu omeji na znosno mero. S tem bi bila biološka in z njo zemeljsko kulturna plat srnjega problema, rešena. Docela napačno je pa mišljenje mnogih lovcev, da je možno hkrati imeti velik stalež in močno srnjad. Prav tako mnogi mislijo, da so z gojitvenim odstrelom v gospodarstvu narave, že prevzeli težko gojitveno nalogo. Pozabljajo namreč, da je v naravi še nešteto drugih činiteljev, ki jih ne obvladajo in jim niso na voljo. Niti nimajo vpliva na izkoriščenje tal, ki bi izboljševalo življenjske pogoje srnjadi. Ne smemo pozabiti, da se prehrana srnjadi in cervidov sploh razlikuje od prehrane

domačih prežvekovalcev v tem, da je težišče srnje prehrane v objedanju bogato vlaknatega lesnega rastja. Končno pa krmljenje srnjadi z močnimi krmili ni enostavno, ker se srnjad le težko navadi, da redno jemlje krmo. Uspeh je že, če pride srnjad v zimske težave dobro rejena. To pa pri prevelikem staležu ni mogoče in potem zima ustvari naravno ravnotežje s poginom. Po letih dobrega obroda gozdnih sadežev in ob ustreznem staležu, lahko računamo na dobre trofeje, ker bodo srnjaki imeli nabranih dovolj rezervnih snovi za rast krepkega rogovja.

Temelj gojitve je torej dobra prehrana ob številčno skromnem staležu srnjadi, kar po nekaj rodovih da dobre trofeje. Osvežitev krvi in odstrel šibkejše srnjadi pa sama slabega stanja ne moreta znatno popraviti.

Iz vsega bi mogli gojitvene ukrepe na kratko povzeti v sledečem:

1. Pomladanski stalež držati od 5 do 10 kosov na 100 hektarov, s spolnim razmerjem 1:1
2. Odstrel 30–40 % pomladnega staleža
3. Razmerje odstrela, srnjaki : srne in mladiči = 1 : 1,75
4. Odstrel srnjakov, polovica gojitveni (izbirni) odstrel najslabših enoletnikov, polovica redni odstrel zrelih, 4–6 letnih (in več, če so)
5. Odstrel najšibkejših srn in mladičev
6. Zboljšanje paše, zlasti z listnatim grmičjem
7. Zgodnje krmljenje z močnimi krmili.

M. Š.

V razmišljanje

Alfonz Mazlu

V zadnjih letih prevečkrat beremo o nesrečah, ki jih povzročajo cianvodikove ampule. Prepričani smo, da vsem tem nesrečam ni kriva malomarnost, površnost ali brezbržnost polagatelja.

Lovec položi vabe z ampulo daleč od potov, na skrivna mesta uverjen, da ne bo stopila tja nepoklicana noga. Vestno nadzoruje vsa ta mesta. To pobere lisico, tam ostane vaba nedotaknjena in nekje je vaba zginila. Vestno preišče vso okolico, pretakne vsak grmiček, pa ne najde ne vabe ne plena. Če ni snega ali je sneg tako trd, da ne more dognati sledu, mu ostane le domneva, da je vabo odnesla lisica in jo nekje zakopala, morda vrana, sraka ali kanja. Krugulj, ki ga večina lovcev napačno imenuje jastreb, ne prime mrhovine. Tudi nadaljnje in poznejše iskanje vabe ne rodi uspeha in tako gre zgubljena vaba v pozabo.

Mine zima. Prvi znanilci pomladi v beli srajčki prizvončkljajo iz še hladne zemlje, pridruži se jim zlata trobentica, popje vzbrsti, gozd se odene v zveže zelenje.

Ob robu gozda je ostal pas neobdelane zemlje, porasle povečini s travo. Tja ženo otroci kravo na pašo z namenom, da se pri tem igrajo. Pod hrastom najdejo stekleno kroglico s šiljastim podaljškom, ki jim jo Franček drži pred noski. »Pokaži, pokaži,« se oglasi Tončka, ki vidi v kroglici tekočino. »Poglejmo, kaj je to, mogoče je sladko. To bo gotovo kakšen bonbonček.« In Franček, najditelj in zato tudi lastnik svetle vabljuje kroglice jo previdno vtakne v usta. Ker se mu ne raztopi, jo vzame iz ust, dene ošiljeno konico med zobe in oprezno stiska, da bi se mu ne pcedila vsa tekočina hkrati, ker je

mislil tudi svojima tovarišema ponuditi nekaj te namišljene dobrote.

Pod pritiskom zob je ampula počila. Ob enem je Franček široko vdihnil, ker mu je zmanjkalo zraka, se zamajal in padel vznak. Malo se je skrčil, rahlo vztrepetal in obležal negiben. V prvem trenutku sta se Janko in Tončka zasmejala lepo uspeli šali, kakor sta domnevala. Ko pa se Franček ni več premaknil, je pristopil Janko, se sklonil do njegovega obraza in že je tudi on omahnil poleg Frančka.

Tončko je nekaj stisnilo v grlu, z grozo je strmela v prizor in končno izbruhnila v glasen jok. Kolikor so ji moči dale, je jokaje tekla domov z žalostno novico. Le Janka so rešili v bolnišnici.

Kdo je kriv takim in podobnim nezgodam? Mar lovec, ki je pazil in izpolnil vse predpise, ki jih predvideva sanitarna inšpekcija pri polaganju strupov? Mar vrana, ki je slučajno iztaknila lisici nastavljeno vabo, jo v kljunu odnesla na bližnje drevo in ji je med kljuvanjem zamrzle vabe izpadla ampula? Niti prvi niti drugi ni kriv nesreče! Kriva je ampula, ker z njo ne moremo tako ravnati, da bi preprečili take in podobne nesreče.

Strihinin je strup, ki so ga že deset in desetletja uporabljali lovci. Res je, da ni strupa, ki bi ne zahteval človeških žrtev. Tako tudi strihinin. Vendar je ta zahteval mnogo manj žrtev kot cianvodik. In te žrtve so bile v glavnem iz neprevidnosti. Bodisi, da ga je oseba, ki je imela z njim opraviti, prijemala kar z roko kakor sol, in potem prijemala živila. — Leta 1908 se je na Tolminskem zastrepil lovec s strihininom, ker ga je kar s prsti posipal na vabo kakor sol in

Fazanka in vrabiči

Foto R. Cenčič

kmalu za tem, ne da bi si opral roke, večerjal krompir v oblicah. Razumljivo je, da je naslednji dan brez zdravniške pomoči in zdravljenja v hudih bolečinah podlegel.

Gotovo je bilo še kaj takih ali podobnih primerov. Vendar so to primeri le zaradi ne previdnosti onih, ki s strupom nepremišljeno ravnaajo.

Strihnin deluje počasi. Od zaužitja do smrti preteče približno četrta ure. To je odvisno od tega ali je želodec prazen ali poln goste ali tekoče hrane.

V tem času je lisica, ki je pobrala vabo s strihnikom, lahko prehodila kilometer. So to redki primeri, večkrat pa se dogodi, da lisica ne obleži tam, kjer je vzela vabo.

Da bomo imeli uspeh pri strupljenju s strihnikom, priporočam naslednji postopek:

Že v jeseni pripravimo na primernih prostorih mrhovišča, ki naj ne bodo v bližini potov in prometnih krajev. Na ta mrhovišča polagamo vrane, srake, pse, mačke, ki so za lisice posebna poslastica, dalje drobovje, črevesja domače perutnine, ob kolinah odpadke teh in podobno. Kdor je tudi ribič, polaga osmrajene ribje glave. Vsa ta mrhovina kmalu privabi lisice tudi iz neverjetno oddaljenih krajev. V začetku bodo iz primerne oddaljenosti v nezaupanju vihale nosove in cedile slin. Ko pa bodo stalno vohale prijeten vonj, pomešan z dahom lovca in se uverile, da ni nevarnosti, jih dah lovca ne bo motil, pač pa jih bo mrhovina privlačila. Da bi nam ne odnesle večjih kosov (psa, mačko) to

privežemo z žico in še nekoliko pokrijemo z zemljo, da jim je manj sumljivo. S takim ravnanjem bomo imeli do dozoritve kožuha, lisice privajene na mrhovišče.

Tedaj je čas, da pričnemo s strupom. Vedeti je treba, da mora strup priti v prebavila. Ker je strihnin silno grenek in težje topljiv, poskrbimo, da je vaba manjša, da jo lisica kar mimogrede pogoltne. Za to je primerna kocka surovega masla ali loja, za silo tudi masti, v velikosti kubičnega centimetra. To prerežemo približno na polovico. Večji košček izdobljemo in vanj nasujemo strihnina. Pri tem pazimo, da ne posipamo po zunanosti, da se strupa ne dotikamo s prsti in ga ne trosimo mogoče po mizi. Za tem manjšo polovico ob štedilniku toliko segrejemo, da se zmežča in z njo pokrijemo strihnin. Kmalu se dela sprimeta in vaba je gotova. Za vsako mrhovišče pripravimo po tri take vabe, ki jih raztresemo ob mrhovini. Lisica bo gotovo v nekaj dneh med žretjem pobrala tudi vabo in ostala na mestu, ker je mrhovišča navajena ter se tam več časa zadržuje.

Popolnoma napačno je strupiti s katerikoli strupom na stečinah. V najboljšem primeru bo lisica vabo požrla in šla dalje. Večkrat pa vabo pobere, jo nese naprej in nekje zakoplje za hude čase. V vsakem takem primeru je lisica izgubljena, ostane nam le skrb, kam je izginila vaba. Z mrhovišča pa tako majhne vabe ne bo nikoli odnesla.

Če slučajno pobere vabo kak operjen ropar, jo bo pogoltnil. V najslabšem primeru, če je bila

vaba odnesena, ni nevarnosti, da bi jo kdo pobral. Ko pa posije pomladno sonce, se maslo raztopi, deževje izplakne strup v zemljo in voda ga raztopi.

LZS tudi razmišlja, kako bi preprečili nesreče, ki se dogajajo s cianvodikovimi ampulami. Moje mnenje je, da bi cianvodikove ampule sploh opustili, dovolili pa polaganje le tam, kjer so veliki sklenjeni gozdovi in ni na kilometre daleč

človeških bivališč. V tem primeru bi prišle v poštev le pri strupitvi volkov.

Prepričan sem, da nisem sam, če trdim, da raje opustim lov s strupi kakor pa da bi zaradi nekaj lisic tvegala mlada življenja.

Tovariše zelene bratovščine, zlasti tiste, ki imajo večkušenj prosim, da bi v našem glasilu povedali svoja mnenja.

Sistemi šibrenic - prelamač

Ludvik Marič

Pri nakupu šibrenic se marsikdo ozira bolj na prikupno zunanost, kar je sicer tudi potrebno in dokazuje smisel za lepoto, kot pa na kvaliteto. Zunanost še ni jamstvo za ustrezno strelno zmogljivost ter zanesljivo in varno delovanje. Vedno je pa koristneje na račun enostavne zunanosti (n. pr. malo gravure) dobiti puško z dobrim učinkom. Kupci se še zanimajo za vrtnanje cevi (čokiranje), manj pa za kvaliteto jekla, še manj za zaklep in mehanizem (sistem). To najbrž zaradi tega, ker zaklep in mehanizem res ne vplivata na kvaliteto strela. In če je puška opremljena s predpisanimi pečati o preizkušnji, se povprečnež s tem zadovolji. Ljubitelji in poznavalci orožja pa tudi temu vprašanju posevajo pozornost.

V deželah kjer je bilo mnogo puškarjev (manjših obratov), ki so izdelovali lovsko orožje, je konkurenca spodbujala le te, da so si izmišljali najrazličnejše sisteme, ki so pa večinoma bili le inačice glavnih sistemov. Mnogi taki izumi so bili kratkega življenja in so kmalu šli v pozabo.

Če danes pogledamo cenike, najdemo samo izdelke velikih tovarn, ki orožje izdelujejo domala strojno. Večkrat pa nastopa kakšna tovarna z izdelki, ki so produkt kooperacije puškarskih delavnic, ki so se specializirale za izdelavo posameznih delov. Včasih toliko poudarjeno ročno delo se umika mnogo cenejši strojni izdelavi, ki v preciznosti zaradi modernih merilnih in kontrolnih naprav, prekaša ročno delo. Zaradi strojne izdelave so se tovarne morale omejiti na gotove sisteme, ki so seveda v podrobnostih doživeli pri posameznih izdelovalcih razne spremembe in izboljšave, niso torej docela enaki, skupni pa so osnovni (izvirni) modeli.

Največkrat srečamo pri brezpetelinkah (petelink je vedno manj) Anson in Deeley sistem (konstrukcija iz leta 1875), ki ga na zunaj poznamo po tem, da je celin (baskila) kratek in pri osi ključa ravno ali okrasno odrezan. Pri nekaterih izdelkih se pri tem sistemu namesto bočne krovne ploščice, ki služijo za gravuro, če ne

tudi za ustvaritev videza bočnega (stranskega) sistema. Vendar v teh ploščah ni videti kopice vijakov (razen enega ali dveh, ki držita obe bočni plošči), ki so značilni za Holland in Holland sistem, katerega sedaj večinoma imenujejo bočni sistem. Pri tem vidimo 8 vijakov v bočni plošči nekako nad sprožili, s katerimi je mehanizem od znotraj pritrjen na ploščo; kar je več vijakov, služijo za pritrditev oziroma vezavo obojestranskih plošč. Ta sistem ima to prednost, da se lahko enostavno vzame ven (pri nekaterih modelih brez vsakega orodja), očisti in namaže. Svojtčas in danes se ta sistem uporablja pri najdražjih dvocevkah. Danes tudi že pri puškah z dostopnejšo ceno. Oba navedena sistema se uporabljata pri običajnih dvocevkah in pri bokaricah in zanesljivo delujeta.

Sistem »Blitz«
srečamo največkrat pri trocevkah in bokaricah. Pri tem sistemu se nahaja mehanizem na spodnji plošči, kjer so prožila. Tudi ta mehanizem lahko brez težav vzamemo ven. Je razmeroma enostavna konstrukcija, ki zanesljivo deluje.

Pri nakupu nove šibrenice v trgovini glede na sistem mehanizma ne bo torej velike izbire. Izbrali bomo pač, kar nam ustreza in kar nam sredstva dovoljujejo. Vsi trije sistemi nas bodo zadovoljili. Brez dvoma ima prednost bočni mehanizem (à la Holland-Holland), pri katerem se tudi vrat kopita manj izdolbe, zlasti pa zato, ker se sprožila lahko mehkeje postavijo, ne da bi to ogrožalo običajno varnost. Tudi čiščenje mehanizma, ki je nujno vsaj enkrat na leto, opravimo lahko sami. Pri tem naj mimogrede omenim, da moramo imeti pri opravi z vijaki izvijače natančno take mere kot je zarez vijaka, da ne zmaličimo glave vijakom, zaradi česar zelo trpi zunanji izgled puške. Sicer raje prepustimo delo puškarju.

Pri nakupu puške ne pozabimo na varovalko. Sicer velja pravilo, da je absolutno varna samo prazna puška, vendar uporabljamo tudi pri šibrenicah - prelamačah varovalko. Pri uporabi varovalke radi pozabimo, da ne nudi absolutne

Strokovnjaški pomenek

Foto A. Koprivnikar

varnosti, ker vedno lahko nastopi okvara v mehanizmu, povrh pa lahko še pozabimo vklopiti varovalko, če ni samodelna (avtomatična). Na lovu in pri streljanju na tarče mnogokrat nastopijo dogodki, ki preveč zaposle živce, da pozabimo na varovalko. Zato je najbolje, če z nabito puško tako ravnamo kot da sploh nima varovalke. Ne smemo skakati čez ovire, lesti na preže, vozove z nabito puško, še manj pa z njo tolči. To slednje je poskus samomora, ker se vrat puške lahko upogne, s tem nategne in razmakne dele mehanizma, sprosti varovalko in puška se sproži.

Pri prelamačah uporabljamo tri vrste varovalk po načinu delovanja, ki se pa večkrat izdelujejo kombinirano.

Najenostavnejša in najčešče uporabljana varovalka blokira sprožila, drugi način deluje na vmesni (povezni) vzvod med sprožilcem in petelinom, tretji način blokira petelina. Sigurnost teh varovalk je odvisna od preciznosti izdelave. Posebno pri izrabljenih ali nestrokovnjaško popravljenih mehanizmih se kaj lahko zgodi, da zaradi stresa pri padcu, skoči vmesni povezni vzvod iz zarez na petelinu in ga sprosti. To se zgodi včasih tudi pri prvem strelu, ko se zaradi tresenja samodejno sproži še drugi strel. Najsigurnejši način je blokiranje petelina.

Pri nekaterih izdelkih se vgradita dve varovalki. Pri nekaterih je to zaradi sistema otežkočeno. Najredkeje izdelujejo varovanje z blo-

kiranjem petelina, največkrat pa z blokiranjem sprožilcev.

Te varovalke se vklopijo oziroma izklopijo s premikom drsnika na vratu kopita, ali pa se vklopijo samodejno v zvezi s premikom ključa, ko odpremo puško. Neavtomatičen način je praktičen tudi zaradi tega, ker pri temu načinu lahko odpeto puško odpnemo tako, da pri odprti puški pritisnemo na oba sprožilca in med tem počasi zapremo puško. Na ta način očuvamo udarne dele mehanizma.

Zlasti se pri trocevkah uporablja Greener varovalka v obliki izrezkane osi med obema bokoma celina, ki jo vklopimo in izklopimo s pomočjo ročice na levem boku celina. Ta ne deluje avtomatično.

Posamezne tovarne izdelujejo naštete varovalke z bolj ali manj uspešnimi spremembami, po svojih zamislih. Važno je, da je izdelava res precizna, sicer je bolje, da varovalke sploh ni.

Poleg naštetih varovalk so puškarji izdelovali za prelamače tudi varovalke po svojih izumih. Zanimiva je »Tambour« varovalka, ki deluje tako, da izklopi tedaj, če roka objame vrat puške in pri tem pritisne posebno ročico za branikom, to je med tem, ko držimo puško pripravljeno za strel. Ko roka popusti ročico, se varovanje spet avtomatično vklopi.

Pri nabavi prelamače posvetimo torej pozornost tudi celinu in sistemu mehanizma v njem.

O lovu na divje prašiče in lovski škodi

V zadnjem času imajo menda vsa naša hribska lovišča kot stalno ali vsaj prehodno divjad tudi divje prašiče. Kake posebne tehnike lova na divje prašiče praksa ne pozna, dasiravno nam lovska literatura našteva razne načine in oblike tega lova.

Imamo pač opraviti z živo naravo, ki si dostikrat in v marsičem ne da kaj veliko vsiljevati in predpisovati. Vendar je poseg v naravo, ki skrbno varuje interese življenja, pri lovu na divje prašiče nujen. V trdi borbi za obstoj je nagon te živalske vrste zelo močan. Zato mora človek nasproti tej divjadi s puško vzdrževati ravnotežje do poljskih kultur.

Lahko je imeti v evidenci stalež srnjadi in izvajati gojitveni odstrel, ker se le-ta stalno drži na razmeroma majhnem življenjskem prostoru. Tem težje je voditi pregled nad divjo svinjajdo, ki je močno nestalna. Nič čudnega, da hribovski ljudje prinašajo lovskim družinam poročila o pojavu večjih prašičjih krdel tam in tam. Pa organiziraš lov in skoraj gotovo udariš v prazno. Zakaj tak masovni prašičji sestanek se je končal verjetno nekje v sosednjem lovišču tudi do 20 km oddaljeno. Tam potem lahko strmiš nad škodo na izbrani njivi in ki navadno ni majhna. Taka lovska škoda na polju človeka zaprepašča. Opustošenje je toliko večje, kolikor bolj so poljski pridelki še negodni. Žitarice gredo prašičem posebno v slast, ko je zrnje mlečno in večja družina ščetinarjev zdela četrto hektara njive tako, da ostane komaj kaka bilka pokonci.

Če ni žitnih posevkov, plačajo celo krompirjeve njive in seveda vpdno tudi travniki, ki izgledajo včasih kakor s traktorjem preorani. Pod Mrzlico

Foto J. Zabkar

sem videl travnik »preoran« v velikosti 10 arov. Travniki pa prehrano prašičem le dopolnjujejo ob obilni jesenski prehrani. Najboljša zimska zatočišča jim dajejo kostanjevi gozdovi, kjer je vedno kaj za pod zob. V revirjih s kostanji in hrasti so divji prašiči navadno stalni. Za lovce je to razveseljivo. Toliko manj za kmetovalce, ki se morejo delno le tolažiti s povrnitvijo lovske škode. Lovi na prašiče so gotovo med najbolj naporni. Več telesnih naporov, vztrajnosti in iznajdljivosti zahtevajo le še lovi na volkove.

Leto je dolgo in gostovanj na njivah in travnikih ni malo. Kmet prijavi škodo, komisija jo oceni, oziroma skuša doseči s prizadetim poravnavo. Popolnoma se lovski škodi ne moremo izogniti, saj kmet živi na tej zemlji in od te zemlje. Za bodoče bo ta problem enostavnejši, ker se hribovske kmetije opuščajo in bo večino teh zemljišč prerasel gozd, ki bo pa v ravnini odstopil prikladne površine polju. Kolikor bo pa v hribih kmetijstvo ostalo, se bo ponajveč bavilo z živinorejo. S tem se bo škoda po divjih prašičih v hribskih loviščih zmanjšala na znosno mero.

Navedel bi primer lova in lovske škode po divjih prašičih v našem lovišču Prebold, ki je tipično hribsko s stalnimi prašiči, za zadnja štiri leta.

Leto	Lovska škoda din	Upljenih prašičev	Vrednost plena din
1957/58	93 000.—	4	23 476.—
1958/59	166 567.—	4	24 640.—
1959/60	231 451.—	7	101 255.—
1960/61	135 665.—	13	92 998.—

Iz izkaza je razvidno, da vrednost plena ne krije lovske škode. Nevzdržno bi bilo za lovske družine, ki bi morale vso nastalo lovsko škodo kriti iz lastnih sredstev. Večji odstrel v zadnjem letu je pripisati izboljšani tehniki lova.

Foto J. Zabkar

Do danes se je najbolj obnesel lov z majhnim številom lovcev (6—10) z obkrožanjem manjšega terena. Taka skupina je lahko in hitro gibljiva da se, če treba, brž prestavi. Lovci pa morajo priti na zborna mesto iz različnih smeri, da spotoma preследе ali se divjad nahaja v revirju. Sicer je tak lov naporen, ker je treba med lovom prehoditi precejšnje, navadno hribovite predele. Velike brakade s sosednjimi lovskimi družinami se niso obnesle. Pri razmeščanju lovcev na stojišča je vedno kršena nujna zahteva »tišine«. Mnogi lovci nevajeni tega lova tudi radi iz raznih okolnosti spuščajo prašiče skozi brez strela. Pri lovu na divje prašiče moramo računati, da se divji prašiči ob najmanjšem nemiru preden se pogon začne ali izmuznejo iz obkolitve ali se pa pogonu potuhnejo in odstanejo nedvignjeni v lovnem krogu.

Tudi lovljenje z večjim številom psov ni priporočljivo. Pri nešolanih psih eden dvigne in vsa pasja svojat udere za gonečim. Zadostujeta eden

do dva psa, ki sta primerno šolana za gonjo na divje prašiče.

Lov na divje prašiče naj se izvaja tudi izven brakad. V skupinah nam to omogoča tudi po dvakrat tedensko, ker s tem ne bremenimo preveč posameznikov, ker pride skupina komaj enkrat tedensko na vrsto. Da so za to posebno ugodni dnevi v novinah, ki jasno kaže sledove, ni potrebno poudarjati.

Kakor je potrebno, da se izvaja ta lov čimbolj intenzivno, da se zmanjšuje lovska škoda, naj pa ostane vedno human. Humanost naj sloni na lovski etiki in lovski pravičnosti. Posebej se pri streljanju držimo načela, da streljamo le tedaj, kadar natanko vemo, kaj streljamo in smo prepričani, da tudi dobro pogodimo.

Drugačno streljanje je mrharstvo, s katerim nas obtožuje zastreljena divjad.

Tone Valenčak

Točke in še kaj...

Viktor Čeh

Kakor se pisec članka pod gornjim naslovom v 11. številki Lovca 1960 ne more sprijazniti s pravilniki in poslovniki lovskih družin, ki nalagajo svojim članom dolžnost, da ščitijo plemenito divjad pred roparicami in kakor se ne more ubraniti zoprnih občutkov, ki ga obdajajo pri tem početju, prav tako se tudi jaz ne morem ubraniti teh nekaj besed, ki jih nameravam spregovoriti.

Zdi se mi, da je tisti sporni »moraš« v lovskih poslovnih tako malenkosten, da ne more žaliti nobenega povprečnega lovca. Tistih 25 ali 30 točk, ki jih nalaga ta »moraš« članom lovskih družin, je pač prava malenkost. Treba je le malo volje in že z uničenjem nekaj vranjih ali sračjih gnezd, so te točke pridobljene. Nikjer pa ni rečeno, da morajo biti kot dokaz predloženi repi nedolžnih pinčev in domačih mucov. Lovci poznamo celo vrsto pernatih in dlakastih škodljivcev zaradi katerih ne bo prišel nikdo v konflikt z lastniki pa tudi ne z lovsko etiko, če bo to opravilo vršil na dostojen in pošten način. Če pa se pri posameznikih res zbuja zoprni občutki pri rezanju repov in krempljev, daje najučinkovitejše zdravilo zoper to slabost, sledeči recept: pogosti obhodi v lovišču z odprtimi očmi in daljše opazovanje početja roparic, predvsem zasledovanje podvigov navidezno nedolžnih mucov in kužkov. Po nekaj takih sprehodih se bo zoprni občutek dolžnosti spremenil v pravo zadovoljstvo ob spoznanju, da pomeni vsak pravično odrezan rep in kremplj, ne ponižanje ampak ponosen prispevek h gojitvi divjadi.

S pisčevim mnenjem, da spada zatiranje škodljivcev le med dolžnosti poklicnih lovcev in čuvajev, se tudi ni mogoče strinjati. To pa že iz preproste ugotovitve, da v večini naših lovišč poklicnih lovcev in čuvajev sploh nimamo. Tisti redki ki so pa sami tudi ne bi zmogli obilice dela. Vsa ostala lovišča bi tako lahko postala pravi gojitveni rezervati za roparice. In mi lovci bi mirnega srca srečevali ostanke roparskih poedin, ker nam je pač izpod časti rezanje repov. Kar se tiče ponižanj — je ponižanje za nas prav tako lahko ponižanje za poklicnega lovca. Vsi smo ljudje. Poklicnemu lovcu

prinaša lov vsakdanji kruh, to je že res. Nam amaterjem — ljubiteljem pa prinaša nešteto idealnih koristi, katerih ne prezre pozorno lovsko oko. Prvim kot drugim ne sme biti ponižanje tisto, kar je pogoj za naš upravičeni obstoj.

Kmetovalcem, ki imajo svoje priljubljene živali res samo za to, da jim s svojo vdanostjo služijo in pomagajo pri poštenih namenih, prav gotovo ne bo delal nihče krivice. Če pa plačujejo gospodarji svoje vdane služabnike z gladom (kar ni redek primer) in ima to za posledico iskanje prehrane v lovišču ali pa jih celo navajajo k temu, da lovijo divjad, potem pa res ni nobena brezsrčnost, če ukrivimo prst.

Bojazen, da bi se kak lovec preveč postavil z repi od kužkov, ki so zaradi starosti ali bolezni zapisani smrti, naj nas tudi ne vznemirja, ker so to le redki primeri. Pa tudi izve se prej ko slej in mislim, da si lovec, ki kaj velja, ne bo kvaril ugleda s tem, da bi se postavil za nečim, česar ni zaslužil. Z drugimi besedami rečeno, da bi se bahal s »tujim perjem«.

Čeprav nisem v sorodu z nobenim konjedercem, kar bi mi mogoče kdo prisodil po mojem zagovoru rezanja repov in krempljev, vendar prav z lahkoto opravim to delo. Da pa bi ostal pri tem opravilu čim bolj na pravični poti, sem si postavil sledeča pravila, ki jih zaupam lovski javnosti:

1. Ne posplošimo vsakega pojava ali ugotovitve pa najsi bo pozitivna ali negativna.
2. Do vsakega spoznanja ali ugotovitve bodimo nepristranski in pravični.
3. Obravnavajmo vedno storilca in njegovo dejanje, ne pa tudi gospodarja in naš odnos ali poznanstvo z njim.
4. Naj nas ne moti, če pade 10 % »nedolžnih« škodljivcev, usodno bi bilo, če bi ostalo nekaznovanih ostalih 90 %.
5. Ne postanimo zopet samo »nedeljski« lovci, kajti njihovi časi so že daleč za nami.

Ob koncu želim vsem tovarišem iz zelene bratovščine, tudi piscu zgoraj omenjenega članka, ravne cevi in mnogo pravičnih točk.

Kako sem dobil točke za pokončane roparice

Bilo je pred leti, ko so se mi pozimi lovci iz Mežiške doline pritoževali, da jim psi volčjaki obmejnih straž uničujejo srnjad in gamsarijo in da bi bilo treba nekaj ukreniti.

S komandantom sva si bila dobra prijatelja in sva se večkrat o marsičem pogovorila. Ob neki taki priložnosti zahtevam, da vse odvečne pse odstrani, da obdrži le pse, ki jih rabi in jih ima v reverzu vpisane kot inventar. Nekaj dni za tem me kliče kapetan v Črno. Ko pridem k njemu v trg, mi pokaže 10 vojakov s puškami in brzostrelkami na ramenih, v rokah lopate in krampe, vsak s svojim psom na verigi od nogi.

Kapetan mi pove, da me je poklical zato, da vidim kako bo izvršil mojo zahtevo in naj mu svetujem, kje naj to izvrši zaradi pokopa. Tedaj sem mu razložil, da se po poslovniku lovske družine vsakemu članu prizna za psa določeno število točk, če psa sam ubije. Če dovoli, da jih jaz postrelim namesto njegovi vojaki, dobim toliko in toliko točk. Kapetan je bil sporazumen pod pogojem, da mi da za vsakega psa po dva naboja. Če bi jih porabil več, da jih po predpisih moram plačati. Za 10 psov sem porabil 10 nabojev. Kmalu za tem prideta mimo dva režijska voznika s praznimi sanmi. Naložila sta pse in jih po mojem navodilu odpeljala do logarnice. Ko je logar Jože buljil oči, sta mu rekla, da je te »volkove« postrelil upravnik in da jih pride drugo jutro, ker je bila ravno nedelja, odret.

Toda, gorje meni. Ko sem se prikazal na pragu hiše, sem doživel od žene grozovit napad. Bil sem

vse, samo Tone ne. Primerjala me je celo z gestapovci, da je v Črni ves sneg krvav in kaj vse si mislijo ljudje itd. Ko se je nevihta utešila, sem jel počasi in previdno razlagati, kaj vse so ti psi počeli med divjadjo in da so za svoje grehe brez muk odšli v pasja nebesa. Končno sem še navrgel, da bom za vsak kožuh dobil okrog 700 din, poleg celega koša točk. Ves drugi dan sem brez počitka in malice odiral in pod večer so bile vse kože nabite na seniku. Pri tem sem si navlekel toliko pasjega daha, da sem prav po pasje zavdajal. Prva pot doma je bila v kopalnico in temeljita žehta z vsemi mazili in dišavami. Tako kultiviran in svest dobro opravljenega dela, sedem za mizo v kuhinjo, da si potolažim volčjo lakoto. Kot »mrzlo predjed« pa žena predme položi »Lovca« in pokaže na cenik Lovske zadruge v Ljubljani, kjer je stalo tiskano, da zadruga odkupuje pasje kože po 30 do 60 din. Žena me nekako sočutno očitajoče pogleda in pristavi: »Mar bi bil porezal samo repke, tako pa toliko muke za prazen nič.«

Povod, da sem zapisal to zgodbo, mi je dal članek Mihe Krošlja »Točke in še kaj« v »Lovcu« 10/61, s katerim se povsem strinjam. Tudi Pavliha je povedal recept, kako se pridobivajo točke z repov živih psov.

Kar prav bi bilo, da iz naših poslovnikov črtamo pasje in mačje repe prej, preden jih bo lovec iz mirenske doline postrigel do same zadnjice.

Tone Černač

Planinske kavke

Foto M. Langus

Pomenek v lovskem kofičku

Dr. Janko Gorenc

I.

Karel si pogladi svojo lepo negovano logarsko brado, si naravna brke in začne:

»Povedati vam hočem nekaj, kar je za nas lovce vsekakor zanimivo. Zadeva je sledeča: V zadnjem času se med lovci ponovno sliši tudi kaka beseda o lovski etiki ali prav: o lovski pravičnosti.«

Stefan vpade, se kar zdrzne ter poseže vmes: »Ravno prav! To bo nekaj zame; v zadnjem času se mnogo ukvarjam z vprašanjem, katere so komponente lovske pravičnosti in odkod izhajajo vsi tozadevni nauki. Zato sem zelo radoveden, kako daleč si v tej smeri že ti prišel. Jaz sem prišel do prepričanja, da lovska pravičnost ni naš domač pridelek, kakor kranjska klobasa ali dolenski cviček, da smo se namreč lovske pravičnosti naučili ne morda od Nemcev ali Angležev, marveč od Keltov, ti pa od Ilirov tako, da so pravzaprav Iliri pralovci lovske pravičnosti ne samo za nas, ampak za ves kulturni svet. Kajti ilirska plemena so bila tisti faktor, ki so na naši zemlji uvedla lov na konjih in prav Iliri so lovili prav tako, kakor danes Angleži lisico, zgolj zaradi zabave in veselja, ne pa zaradi plena oziroma mesa. In ravno ta način lova kaže na visoko lovsko kulturo Ilirov. Pa ne zameri, da sem te prekinil.«

Karel povzame: »Tudi do mene so že bile prišle govorice o visoki etični ravni ilirskih lovov, toda jaz sem se vsemu temu samo smejal. Ker pa tudi eden iz naše lovske družbe prisega na ilirsko lovsko pravičnost, se mi zdi potrebno, moje prvotno nameravano razpravljanje prekiniti ter na podlagi zgodovinskih podatkov in logične presoje šeg in navad starih narodov ilirsko lovsko pravičnost po možnosti pravilno razložiti.

Najprej pa moram reči, da je z nacionalnega stališča zelo lepo, če se kdo za Ilire zavzema, ker jih marsikdo še danes smatra za naše prednike tudi v narodnostnem oziru in je morebiti tudi veliki Napoleon ob izdaji povelja: Ilirija vstan, imel kaj takega v mislih. In ni docela nemogoče, da je tudi ilirsko gibanje sredi prejšnjega stoletja slonelo vsaj pri nekaternih na isti zamisli. Vendar pa je treba takoj povedati, da je ilirska lovska pravičnost bolj domnevana oz. zaželena, kakor pa zgodovinsko dokazana.

Kaj pa je lovska pravičnost? Lovska pravičnost je moralen odnos lovca ne samo do divjadi, marveč do vsega, s čimer pride lovec na lov oziroma v lovišču v stik. Ako je ta odnos res moraličen, mora nekje v notranjosti lovca imeti svojo zasnovu. Lovec mora torej biti s tako pravičnostjo skozi in skozi prepojen. In le, če je celotna lovčeva osebnost dosegla tako visoko moralično višino, je zmožna popolne lovske pravičnosti. Pravičnost ne more biti zgolj zunanja, slučajna lastnost, marveč je treba, da je vedno zavestno hotena in ne samo na posamezen primer omejena. Taka duševna dispozicija pa ima za predpogoj precejšnjo duševno kulturo — saj formalno, če ne prirojeno — ta pa zopet za predpogoj urejene življenjske razmere.

Sedaj pa poglejmo, koliko ti splošni vidiki veljajo za Ilire.

Tu je treba, takoj povedati, da imamo o lovih Ilirov eno samo zgodovinsko poročilo v knjigi o lovu rimskega lovskega pisatelja Ariana. Le-ta je živel od leta 95 do 175 po n. št. Njegovo poročilo se glasi:

»Kjer se po ravnem lahko jaha, pri Mizijcih, Getih, v Skitiji in po Iliriji love jelenjad na skitskih

in ilirskih konjih... Ta nezatni in garjevi konjič goni divjad in vzdrži pri tem tako dolgo, da žival upeha. Onemoglo in v stiski, z odprtim gobcem sopihajoča obstane. Zdaj ima lovec priliko, če hoče, da jo od blizu kot zvezano, s kopjem pobije. Ako pa ga je volja, ji tudi živi vrže zanko in jo odvede!«

To je vse, kar vemo pozitivnega o lovih Ilirov; če se pa vse to nanaša res na Ilire in ne morda le na Ilirijo, o tem pozneje. Če hoče kdo iz tega Arianova poročila skonstruirati ilirsko lovsko pravičnost, je to zgolj neutemeljeno poveličavanje Ilirov, kakor bomo to še videli. Najprej poskusimo preiskati, kaj je v citiranem Arianovem poročilu takega, da bi lovski etos Ilirov mogel še čez dva tisoč let biti jedro lovske pravičnosti.

Kakšna je torej bila lovska pravičnost Ilirov?

Ker viri o drugačnih lovih Ilirov, kakor so oni na konjih, ne govore, smemo ilirsko lovstvo zaenkrat presojeti samo glede lovov na konjih.

Ko Arian opisuje lov na konjih, ne pove, kako se je ta lov pravzaprav vršil in tudi ne, kdo so bili tisti, ki so po Iliriji jahali. Zato se moramo v način tega lova šele zamisliti. Pri tem se ti pa kar sama po sebi vsiljuje slika lova na konjih, kakor so ga izvrševali Indijanci Severne Amerike, po opisih raznih indijanaric. Ta slika izgleda v splošnem — razločki po raznih indijanericah niso ravno veliki — nekako takole:

Krdelo Indijancev na konjih se je zbralo zaradi preskrbe družine z mesom v večjem številu ter šlo iskat bizone. Ko so našli primerno čredo, so jo od treh strani obkolili, pri četrthi strani pa so jo pognali ven. Za bežečimi živalmi so se divje zapodili. Nedorlo pa je prvotni sklop črede postajal podolgovat, ker so mlade in oslabele živali začele zaostajati. Ko se je lovčev čreda zdela zadosti raztrgana oziroma raztegnjena, so jo prek prerezali, pustili stare in močne živali naprej bežati, mlade in opešane pa so obkolili ter jih, kolikor posamezni kosi niso morebiti prebegnili skozi vrzeli med lovci, vse pobili.

Ce sedaj Arianov opis lova na konjih primerjamo z lovom Indijancev, takoj vidimo, da sta si oba lova kar moči podobna, in tudi zankarjenje je na Divjem zahodu dobro znan posel. Po Arianu si zamišljam sliko lova takole:

Skupina Mizijcev ali Getov ali Skitov — o Iliriji se je treba previdno izražati — se je zbrala v ravnini ali v stepi ter šla iskat jelenjad. Ko so primerno divjad našli, so se zagnali proti njej ter jo pognali v beg. Za bežečo so dirkali lovci s tako silo, da se je trop kmalu začel trgati. Mladiči in oslabele živali so začele zaostajati, loviti sapo, pa spet bežati. Pa je tu obstal en kos brez sape z odprtim gobcem in z iztegnjenim jezikom. Toda že je bil lovec ob njem ter mu zapodil kopje v prsi ali pravzaprav ga je pobil s kopjem (Arian). Nedaleč naprej se je drug kos zaradi nemožnosti priti do sape zvrnil z odprtim gobčkom po tleh, pa zopet je bil takoj ob njem lovec s smrtonosnim orožjem. In to se je domnevno nadaljevalo, dokler ni imel vsak lovec vsaj svoj plen, ali — po pisanju oziroma govarjenju ilirofilov — vsak lovec zadosti zabave.

Ne bom trdil, da kaka druga varianta lova na konjih ne bi bila mogoča, toda opisana je, kolikor se tiče jahanja po Iliriji, skoraj dobesedno povzeta po Arianu, deloma pa je taka, da je utegnila biti najbolj običajna, ker je bila najenostavnejša in najsigurnejša.

Sedaj pa vprašam, kaj je v tem načinu lova tako važnega oziroma vzvišenega, da bi ga morali

priznati za lovsko pravičnega — še več — za naravnost vzvišenega za vse poznejše narode?

Ali je morda konj kriterij takega vzglednega lova ali je to lovec na konju ali morebiti njegovo smrtonosno orožje in vržena zanka ali morebiti nazadnje celo do onemoglosti upehana divjad?

Od prvih treh sestavin tega lova (konj, lovec, orožje in zanka) je sicer vsaka zase lahko sestavni del pravičnega lova, za četrti primer pa to prav gotovo ne velja.

In tako tudi vsem štirim komponentam ilirskega lova na konjih skupaj ne gre priznati vzdevka lovske pravičnosti. Vse to je bil pač lov, kakršen je bil v takratni očitno nedostatni duševni izbrusenosti človeka ter takratnemu razvoju gospodarstva, tehnike in drugih razmer primeren in splošno običajen, v bistvu pa krut lov. Kajti divjad poditi do popolne upehanosti, smatram za mučenje živali, in mučenje živali nikoli ne bo šlo na račun lovske pravičnosti.

Kaj drugega bi bilo, če bi lovec že med dirko žival dohitel in ji pri tem pognal smrtonosno kopje v prsi tako, da bi žival na mestu poginila. To bi bil eleganten gentlemenski ter lovsko pravičen lov in to tudi tedaj, če bi se vršil za meso in ne samo za zabavo.

Sicer pa, če bi bili Iliri res tako lovsko pravično lovili, kakor se šele danes o njih govori in piše, bi tvoril njihov način lova za tiste čase tako izjemo, da bi se ji svet čudil, in da bi ne samo Arian ali Xenofon, marveč tudi še kak drug zgodovinar o tem čudu poročal. Pa nimamo takih poročil.

Po mojem mnenju bi bilo najbolje, če kar odkrito priznamo, da v tistih časih, ko so še kralji pili iz lobanj premaganega in ubitega sovražnika, tudi preprosto ljudstvo ni bilo bogve kako rahločutno ne samo z ljudmi, ampak zlasti tudi ne z divjadjo. V dobi pred našim štetjem in še dolga leta pozneje je človek smatral lov v kolikor ne za izključno pa vsaj prav izdatno sredstvo preživljanja in se je, preden je postal živinorejec in pozneje

poljedelec, tega sredstva tudi v obilni meri posluževal. Vsa zabava tedanjega človeka na lovu je torej mogla obstajati samo v tem, da je čim več divjadi pobil. Če pa kdo ne lovi iz potrebe, marveč zaradi ubijanja in če mu je ubijanje samo na sebi zabava ali pravzaprav naslada, ni to človek, marveč zver v človeški podobi. Menda nihče ne bo zatrjeval, da je v dobi Ilirov vsa lovska zabava obstajala v tem, da je jezdec ali posamezno ali v večji skupini dirkal za ali z jelenom zato, da dožene, ali je hitrejši konj ali jelen. Taka dirka sama na sebi sploh ni lov. Kakor hitro pa je s to dirko hotel zajeti tudi jelena, je lovil tudi že za meso ali pa samo zaradi ubijanja ter se na tak način bajka o lovsko pravičnem lovu zgolj za zabavo razblini v nič.

V človeški naravi je še iz dobe človečnjaka in pračloveka ali točneje še iz starejših oblik živali, ki je pozneje postala človek, bolj ali manj izrazito zasidran nagon ali pohlep prilastiti si vse, kar je za hrano porabnega, si prilastiti, ubiti in pojesti. Je to nekak animaličen požrestnostni ostanek človekove prvotne divjosti iz davne pradobe.

Mi lovimo danes vsekakor tudi za meso, včasih tudi izključno zaradi mesa, pa nam nihče ne more očitati, da zaradi mesa naš lov ni lovsko pravičen. Da je govoričenje o lovu brez mesa samo prazna fikcija, ni treba pojasnjevati, ker že beseda lov sama na sebi temu stališču nasprotuje, ker ilirska lovska pravičnost zaradi dirkanja samega po lovišču, ne pride niti za las v višjo stopnjo ocene in ker se lov za zabavo kar sam po sebi le prerad in prehitro sprevrže v lovsko mesarjenje.

Če se potem upošteva še okolnost, da v časih Ilirov lov na noben način ni bil omejen, — vsaj virov o tem nimamo, — da si lahko lovil kjer si hotel in kar si hotel, da so bili tedaj lovopusti in vsa lovska zakonodaja nekaj docela neznanega za ljudstva, živeča od lova, nekaj popolnoma nesprejemljivega, da torej tudi mladiči niso bili zaščiteni, da je njihovo meso najbolj okusno in da je mladiče najlaže zajeti, potem si pač ne bo težko predstavljati takratnih lovov.

Foto F. Kersnik

Ličkanje pod Debnim vrhom

Hinko Vilfan

Jesenske megle so se razlezele in se v ranih jutrih trdovratno upirale opešanemu soncu. Rosile so tisto, kar bi naj še raslo, a vendar ni moglo. Vse zelenje in listje, kakor da se je naveličalo vlage in se je sušilo. Duh po pečenem krompirju se je vabeče razlil preko opustošenega polja, ki mu ni več stregla ljubeča roka.

Da, jesen se tihotapi v deželo. Ni res kot v šoli uče, da se začne šele triindvajsetega kimovca. Že prej, takrat ko zginejo lastovke in ob temnih, tihih večerih prihaja iz višav jek iz jat selečih se ptic. Ali je katera zadremala in v snu trudna in nepriosebna, vsa v dih ploveče jate živčeta, udarila ob sosedo? Kdo ve? Rose, slane in vse dalj in dalj ležeče megle že izdajajo jesen.

Ob tihih večerih so ličkali. Če bi se samo domači spravili nad koruzo, bi ji bili težko kos preden bi splesnila. Tako pa je pomagala vsa vas; nočoj so prišli ličkat k Pložu, jutri k Bežjaku, pojutrišnjem k Jamšku. Ni, da bi moral biti vrstni red tak. Kaj še! Sleherni večer so vsi ličkali, vsa vas je ličkala in sleherni večer na drugem podu.

Kdo bo drevi prišel, ni bila ne gospodarjeva ne gospodinjska skrb. Za ta posel je mladi svet vedno pripravljen in to se kar samo po sebi uredi. Brez dneje je tak večer poln pogovorov in veselega razpoloženja. Nihče ni takrat toliko truden, da bi po končanem ličkanju ne zaplesal.

»Veste,« je začel s pripovedovanjem Mihol, dolg, ko treska suh vaščan pod zverženim klobukom, ki je že zdavnaj izgubil trak in ga je barva od starosti zapuščala, »nisem si nikoli mislil, da je ta mrcina tako brihtna, a je in zares.«

Tale Mihol je bil pravi patron, kot pravijo. Ves starinski, kot minulo stoletje in bržčas star kot zemlja, je žulil večše zvezano lončeno, še od cesarskokraljevih časov kupljeno pipo, pod preščinjenim licem in dolgim, ravnim nosom. Za taka slovesna opravila se je zapel v žametast telovnik in se opasal z pozvanjajočo srebrno veržico. Če bi ga videli pod noge, bi čevlje želeli odkupiti za muzej, tako so bili okovani, ošiti in poddelani v lastni temačni delavnici. Ni ga bilo posla, ki bi se ga uspešno ne lotil. Celo klopotec si je postavil nad brajdo in v Podmonišnici postavil mlin z velikanskim kolesom na tistih nekaj korcev vode. V Podgradu si je v Žepinovem hribu iztesal kamen — pa je misel za domačo rabo.

»O sveti Neži je bilo, ko sem podiral hraste za onim šepastim Lojzeljnom, ki sem ga naprosil, da mi je šel pomagat. Podirala sva drevesa — svinjake sem se nameril nove postaviti, kar zagledam v obrobnem grmovju nekakšno žval.«

»Lojzelj, čigava bi neki utegnila biti tistale krava?« In preden je Lojzelj odgovoril — saj veste, koliko besedi se on na dan znebi — je tista žival predrila grmovje. In kaj zagledam?... Sam rilec je je bilo. Na, pa imaš merjasca pred seboj! Pa še eden za njim, pa še tretji... Lej ga, spaka! Eden se postavi predme, eden pred Lojzeljna, eden pa med oba.«

Rinkata oba grozeče, mimo pa se je zadrevilo šestero veprov. Kot polovnjaki, vam rečem, so šli drug za drugim. Ko je bil šesti mimo, so jo ti trije potegnili za njimi.« »Stric! Kaj niste imeli sekire?« je s senco očitanja v glasu dejala Liza. »Imel,« jo je zavrnil Mihol, »pa bi ti jo kar v roke položil.«

Poslušalci so se namuznili. »Po potlej, stric?« »Potlej?« je zategnil Mihol, šaril z roko v lasih in preudarjal, ali naj nadaljuje s pripovedovanjem ali ne. Ugibal je, ali naj pove svojo zadnjo novost

ali ne. Ljubosumno je zibal to novost kot neko skrivnost v svojem starem srcu.

»Pa potlej, stric, no! Kako je bilo?«

»Potlej so se valjali po Krnajsti njivi. Prav povem, če rečem, da so se igrali. Midva pa kar gledava. Na sečo sva pozabila. Že tako počasni Lojzelj seže po snežni kepi in jo skozi veje vrže proti zverem. Rečem vam, da se je tisti, ki je bil največji in najsilnejši, zaprašil proti nama. Kdaj se je spustil v jarek in kdaj ga je prekobilil in kdaj pretekkel razdaljo od jarka do naju, nisem utegnil presoditi. Bil je pred nama. Razdraženo kruleč zabode svoj dolgi rilec pod javorov štor — trhel je res bil, pa ga meni nič — tebi z lahkoto izruje in sune za laket visoko, da naju je pošteno osupnilo. Tako, kot se je prikazal je tudi zginil. Obletal jih je kruleč in suvaje. Moral jih je s čekani, zakaj cvilili so. Potlej so spet eden po eden, kot na verigo pripeti, odvihrali navzdol proti ozaram.«

Spet je koruza hitreje potekla in bolj pogosto je bilo slišati oblamljanje in njeno zdihanje v rokah tistih, ki so storže slačili iz zunanjih listov.

»Le hitro ličkaj,« so priganjala dekleta. »Nimamo več kaj vezati,« je pojasnila Mica, da ublaži izrečeno zahtevo. Videč, da še ni take sile, so se fantje obirali, se naslanjali, dajali roke v žepe in se nagajivo porivali v kup koruznice.

Mihol se je še kar naprej in naprej pogovarjal z gospodarjem o veprih in nenehno speljal misli na prej povedano namreč, da so naravnost neverjetno brihtni in da se prav zato ne dajo preganjati, kaj šele zadeti. Šlekar je pripovedoval, da so tam na jesen priredili lovci pogon nanje. Še videli da jih niso, je pravil; ko pa so odšli, je bila ozimina še tisti večer pomendrana in preorana, da nas sam bog varuj.

»In to je tudi res, da divji prašič ne beži. V grm se zarije, lovci pa mimo... Ono leto je veper lovca zagrabil za meča in ni spustil, da se ga več ni mogel rešiti,« je pripovedoval Mihol. Seveda s čekani je paral meso in kite so se zapletle vanje. Poklical je tovariša na pomoč, da je merjasca še enkrat od blizu ustrelil. Toda rilca ni bilo moč razkleniti, tako da resno ali smešno, lovec se ni mogel rešiti. Zato je oni drugi tekel do prve hiše k Resjaku, pa veste po kaj?« Mihol je utihnil in se ozrl po vanj uprtih obrazih.

»Po sekiro, brez nje nista mogla rešiti noge; pa še kopačo sta razsekala, da sta razklenila rilec.«

»En pot — o kresu je bilo,« je povzel rdečelični Šlekar in se od vneme naglo obliznil, »ko sem kosil v Šivniku, v tisti grapi, koder izvira tisti studenček, ki so ga mrcine razrile v pravcato kopališče, pa zaslišim vršanje kot bi toča klestila. Pogledam in obstanem; tri mrcine privrše blizu mene in — kot da me ni — pljuska v vodo, tretji pa je sedel zgoraj, se oziral po meni, po onih dveh in spet naokoli kot dober stražar. Pljuska pa vam rečem — tak, da me je blato oškropilo. Kadar sta se okopala, je prilezel eden tega zamenjat. Ta pa štrbunk! — v vodo in mene je spet oškropilo, vam rečem.«

Kup slečene koruze z zvezanim ličkanjem se je v kotu hitro večal.

»Je lisica zvita, volk menda ne tako, medved še manj, kot se iz povesti sliši, čez vepra ga ni,« je zatrjeval Mihol. Vztrajno in nepopustljivo je večal prašičjo slavo, zraven pa gledal fante, ki so ob kolena udarjaje odlamljali dolge reclje. »Jaz sem jim za zdaj še kos,« je zinil samovšečno in se namuznil poslušalcem. Na Šlekarjevem molčečem,

a vrtajočem pogledu je viselo tako vprašanje, da mu Mihol ni bil kos.

»V Podgorju,« je začel Mihol, »imam koruzo, to veste, da so tam mokra tla. Tam dozori koruza za kak teden kasneje, ne? No, in sem jo zavaroval pred vepri. Nasadil sem prekelj, jih povezal z žico, nanjo pa poobesil za cel paternošter praznih konzerv...«

»...Ti misliš, Mihol,« se je oglasil Bežjak, ki se je prikazal med vrati, »da se bodo te muzike zverine zbale. Veste, sem slišal na Dolenjskem — v Rabi je to, kamor hodim vino nakupovat — da, da!... kaj sem že hotel reči? Aha! Je pravil možak v Rabi, da je na odročni njivi zabil kol v sredo, nanj pa navezal psa čuvaja, pa da ni zaleglo prav nič. Lajal je, lajal, potacal pa, kar je dosegel na verigi, ostalo njivo pa so zorali prašiči. Nič jih ni motilo lajanje. Kadar so se nažrli krompirja, so šli.«

Take besede so jemale Miholu ugled in so ga podkurile. Zato se je odločil, da se maščuje z zadnjo novostjo. Da je z njive speljal žico do doma, je povedal in da je napravo že preskusil. Kadar kdo utegne, ali kadar se kdo domačih spomni, se poigračka z žico, na njivi pa zaškreblija vse konzerve. »Jaz sem ponoči kar s postelje cukal,« je povedal z neko ošabnostjo v glasu.

»Pa si šel res gledat?« ga je jedko pobaral gostilničar. Ko pa je Mihol pritrdil, je še vprašal posmehljivo: »Pa boš nocoj tudi mežnaril?«

Navzoči so mu zamerili, ker jim je pokvaril večer, zakaj vedeli so, da sta si z Miholom gorka zaradi ograje pod oknom. Globoko je potisnil pesti v žepa, potisnil trebuh naprej in zmagoslavno odšel.

To je dalo Miholu misliti. Ne šele jutri, že nocoj mora iti pogledat. Zmotila ga je Liza z vprašanjem, če pojde vasovat s puško k prašičem.

»Bomo pa šli enkrat nadnje, kaj, Šlekar?« je menil Mihol. »Rad bi njegove čekane. Enega vsaj

za na verižico. Šmarni tolar imam, ključek tudi, le čekan mi še manjka.«

»Boš,« ga je zavrnil. »Veš, kaj je pravil Pečar, da je ves teden prečepel visoko v bukvi, čakajoč nanje, a jih ni bilo. In je odšel otrdel in ves trd za peč, vepri so mu pa koruzo obrali. Ali ne veš več?«

»Spominjam se, spominjam,« je rekel, »prav vsega pa le ne smeš verjeti.«

»Uboga žival,« se je vmešala Liza, »vse jo preganja in pokončuje. Tudi žival bi morala imeti mir ob svojem času, le ta izprijenec veper je izven zakona.«

Uspešno se je manjšal kup koruze na vozu in storži so se potujoč iz rok v roke, spreminjali. Ličkanje iz sredine, belo kot dekliški zobje, je čakalo nege. Na sonce in veter bo čakalo, ali pa se sušilo na topli peči, da bo spodobno šelestelo in končalo v cehti. Takrat bo konec ličkanja, konec kožuhanja, kakor menda ponekod pravijo.

Misel na ples je poživela naglico, da so storže komaj sproti odnašali.

»Oj ti nepočakana mladost,« je zavzdihnil Šlekar. »Ali se znaš zavrteti, Mihol?«

Mihol ni nasprotoval plesu, a ne zato, da bi se spustil po podu — kaj takega mu ne hodi več na misel imel pa je kaj drugega za bregom. Ko se bo ples začel, jo bo pobrisal. Peklo ga je Bežjakovo roganje in več kot očitno izražen dvom v njegovo iznajdbo.

Mesečina se je že razlila preko obronkov, ko je hitel čez kašelski most proti Podgorju. Zasajal je okovano palico predse in s čudnim občutkom štorkljaje opozarjal nase. Pred svojo njivo je pa ne navadno obstal in prisluhnil.

»Na, poštajna salamenska!« je razočarano zaklel. Zmešano je zaropotala rušeča se pločevina in lomastenje in pokanje se je sprevrglo v naraščajoč topot bežečega krdela divjih prašičev.

Naše trofeje na mednarodni razstavi v Firencah 1960

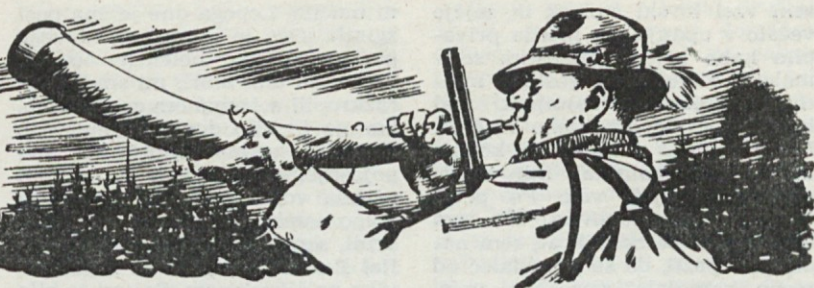

Rudolf Krivec, LD Solčava — Visoka peč
6. dec. 1959 — 114,1 točk — II

Ivan Hoja, Spod. Jezersko
24. dec. 1938 — 110,6 točk — II

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

»Lisičji dnevi«

Kadar je januarja — februarja južen veter, tedaj je lisičje vreme. Neke februarske noči sem v svežem snegu čakal lisice in sploh dlakaste roparice v bližini lisičin, na križišču ob grapi, kjer se stikajo trije gozdi in trije potoki. Tam sem imel tudi mrhovišče v ostrogi. Kar zagledam lisico, ki se v diru bliža rovom. Užgem in lisica obleži prav na robu lukenj. Mirno čakam kar naprej, kakih deset minut, pa zagledam dve večji lisiči, ki dirjata po istem sledu. Mislim sem, da sta lisjaka; ker sta se ustavila pri ustreljeni lisiči in jo vohala. V levi cevi sem imel naboj št. 2 in zopet pritisnem. Oba obležita na mestu, le eden je še nekoliko kopal po snegu. Zdaj imam tri lisice na kupu sem zadovoljno pomislil in se približal bogatemu plenu. Osupnil sem, ker sta ležala dva psa, enake velikosti. Torej lisica in dva psa! Psi namreč radi gredo za bukajočo se lisico, kakor pride tudi lisjak k psici.

Psa sem zagrebel s snegom in kmalu so hodile lisice žret mrhovino. Ko sem neko jutro rano

zjutraj tam čakal, prileze neslišno iz ostroge lisjak in stopi na travnik. Previdno dvignem puško in lisjak je stopil s travnika v večna lovišča.

*

Sredi februarja je bil hud vihar, ko grem zjutraj v gozd čakati. Ker nič ni bilo, grem na hrib in na drugi strani med vinogradom in gozdom na kakih 150 metrov zagledam, da nekaj gre naravnost proti meni. Lisica je bila, zato stopim za hrast, a lisica zavije v vinograd. Brž stopim na rob, lisica se obrne po isti poti nazaj in puška počí. Lisica pa gre naprej, kakor da bi nič ne bilo. Hočem jo popraviti, ko naenkrat lisico zaobrne z glavo nazaj, obstane in pade. Bil je lisjak. Ni mi pa dalo miru, krenem z lisjakom naprej in kmalu zagledam lisico na drugem hribu, ko se plazi ob robu gozda. Ko pridem okoli, na drugo stran goščave, zagledam na kakih 100 metrov na cesti lisiči, ko je pravkar zvonilo poldne, da sta viseli kakor psi pri parjenju. Nekaj časa opazujem ta nenavađen prizor, pa pride po cesti ženska in lisiči skočita vsaka na svojo stran.

Lisjak je bil zelo velik, tako, da je lisica pri visenju stala na tleh le s sprednjima nogama. Na begu se lisjak pokaže v grmovju nad menoj in jaz vržem strel. Po strelu naredi lisjak krog nazaj in obleži. Ta lisičji dan mi je prinesel dva lisjaka.

Rudolf Kores, Rošpotce

Izpod Krvavca

Lovišče Komenda sega na svoj severni strani precej visoko v hribovje. Njegova severna meja teče skoraj tik pod gorskim naseľem Šenturška gora. V tem predelu našega lovišča — imenovanim Potoki naletiš le redkokdaj na zajca, pogosto pa na srnjad. Tudi jazbec in lisica se v Potokih rada zadržujeta. Lovci, ki se zna tiho in previdno gibati po gozdnih potih in stezah, se v tem kraju često pri belem dnevu sreča z lisico, neredko jo pa preprodi tudi v zimskem času, ko ležeč v prisojnem bregu uživa blagodat zimskega sonca.

Vsem tukajšnjim lovcem je znan v Potokih breg, na čigar vznožju je na površini dveh arov več kot dvajset lisičin. V teh brlogih imajo lisice rade mlade. Neke pomladi sem naletel kar na dvojce legel. Tu je bilo kaj videti. Zemlja pred luknjami je bila uglajena kot plesišče. Vse naokrog so bila tla nastlana s perjem fazanov, jerebic in kokoši vseh barv. Med perjem sem videl kosti zajcev in še ne povsem obrano pleče in glavo mlade srnice. Roj gnusnih, zelenih muh je brenčal nad mrhoviščem. Obilo truda nas je stalo, da smo uničili legli. Prenekatero lisico smo zadnja leta od tukaj poslali v večna lovišča.

Sredi najtrše zime se včasih dogodi, da nam usoda nakloni topel mehek dan, ki nas živo spomni pomladi. Celó drobno ptico premoti tak dan, da odpre kljunček in narahlo sproži svoj pomladni ščebet. Pred nekaj leti — bilo je sredi decembra, a povsem brez mraza — sem se namenil na lovski obhod v Potoke. S seboj

Foto R. Cencić

sem vzel lovski stolček in zajče večalo v upanju, da morda privabim kako lisico. Namestim se v malem sedlu med gostim, mladim smrekovim sestojem, pod katerim so že omenjene lisičine. Napeto puško položim na kolena in po nekaj minutah mirovanja, oponesem zajčji vek. Po petih minutah vek ponovim. Ko sem to napravil še nekajkrat, sem naenkrat opazil, da se je nedaleč od mene zamajala smrekova veja. Veverica sem si mislil. Nihanje vej pa je bilo opaziti vedno bliže in že sem ugledal temnorjavo vitko žival, ki je blisknila z ene smreke na drugo. V oči mi je padlo zlatorumeno grlo in takoj sem bil na jasnem — kuna! Hitro sem pritisnil puško k licu, pospremil roparico s cevmi in obnem sprožil. Videl sem kuno padati in slišal njen padec na tla. Pripravljen na drugi strel sem vstal in po nekaj korakih sem ugledal roparico, ki se je zaman trudila, da bi pobegnila. V bližini sem pobral krepelce in ko sem ga dvignil, da jo umorim, je zapihala in oči so ji zažarele v rdečem ognju. Ko sem jo dokončal, sem ugotovil, da sem uplenil starega samca. Zadet je bil od treh šiber, od katerih mu je ena okvarila hrbtnico, da je bil hrom. Lisica se ta dan ni nobena odzvala.

Ivan Peterlin

Kanja ropa ujete polhe

Zelo redko se lovci oglašajo z doživljaji pri lovu na polhe. Če jeseni opazuješ bukove in hrastove gozde, kadar dobro obrode in si še polhar, ti je takoj jasno, koga imaš v gozdu. Za poljšji lov so najprimernejša stara drevesa, zlasti drevesa z dolgimi vejami, ki se z vejami sosednjih dreves prepletajo ali se vsaj dotikajo.

Precej je naših lovcev, ki polha komaj poznajo, drugi ga zamenjujejo s podganami in menijo, da se z njimi tudi pare in zato se, tretjim gnusijo ali menijo, da se jih ne splača loviti.

Naj opišem nekaj z lova na polhe. Že kot otrok sem pomagal očetu pri tem lovu, ker je bil oče že star in je težko hodil. Plezal sem z drevesa na drevo in nastavljal pasti, zjutraj pa pobiral, če se je kaj ujelo, oče je pa počasi hodil po stezi in mi dajal navodila. Nastavljala sva na debele bukve, zlasti na košate ob travniku, kjer sva imela največ uspeha. Če je bilo zjutraj slabo vreme, sem moral narediti kontrolo pasti opoldne, sicer pa kadar je čas dopuščal. Vsakega polha je past takoj zadavila, da se živalca

ni mučila. Lepega dne je ena past zginila. Oče je osumil sosedovega pastirja. Toda bolehen oče je kmalu za tem umrl, mi smo se pa razkropili s trebuhom za kruhom, ker ga je bilo doma premalo, in tako je »kraja« pasti ostala nepojasnjena. Med tem se je tudi pričela vojna in poljšji lov je za dolgo zamrl. Ko sem se po vojni vrnil, sem v istem predelu opravljal službo logarja in se zopet bavil s poljšjim lovom. Saj mi je bila tam znana sleherna stara bukev, kolikor jih starost ni podrla. Kmalu mi je zopet zmanjkala past. Pri tem sem se spomnil nazaj takega primera, ko je še živel oče, da je tedaj prav z istega drevesa zginila past. Tem manj sem si vedel to pojasniti, ker do bukve, ki je bila težko dostopna, ni bilo nobene steze.

Leto pozneje sem imel v bližini skupino delavcev, ki so trebili gozdno mladje. Neki dan mi pokaže delavec staro piravo škatio in me vpraša, kaj bi to bilo in čemu naj služi. Takoj sem spoznal svojo poljšjo past iz preteklega leta. V pasti je tičala še lobanja polhove glave. Nisem si mogel misliti, da bi bil kdo po gozdu prestavljal past ali da bi bil posebno velki polh izpulil past s palice in jo odnesel, prej ko je omagal.

Kak mesec pozneje sem zopet pregledoval pasti. Nisem pa šel naravnost k drevesu, pač pa sedel streljaj od pasti in počival. Nisem počival 10 minut, ko sede na vejo ob pasti kanja ter začne trgati in dvigati polha in past. Ker je bila past dobro pritrjena na dolgo leskovo preklo, pasti kanja ni mogla sneti. Pač pa sem snel kanjo jaz, ker sem imel pri sebi puško. Polh je bil še poraben, le kožušček je bil pokvarjen. Sedaj mi je bilo jasno, kdo je bil tat, le oče je umrl v napačnem mnenju.

Jakov Ivančič LD Fram

Srnjak v obroču

V juniju 1960 je sredi dneva zagledal kmet, ki je šel s Kozjaka v vas, čudno prikazen. Na skalnem previsu na robu gozda je opazil nekaj sivega. Ko je stopil bliže, je videl, da je pod tistim sivim in tudi nad njim na skali nekaj črnega. Zaradi slabega vida je šele iz neposredne bližine razločil, da stoji na skalnem previsu srnjak, pod skalo in nad njo pa psa — volčjaka. Psa sta rjula nad srnjakom, ker se nista mogla splaziti čez skalo. Srnjak se je branil pred volčjakoma, zamahoval z glavo in skakal na vse strani, da bi pregnal psa. Toda psa, željna mesa, se nista umaknila,

dokler ju kmet ni odgnal. Tedaj je skočil tudi srnjak s skale in zbežal v gozd. Če kmet ne bi bil pregnal psov, bi bila prav gotovo uničila srnjaka. Taki in podobni primeri gotovo niso redki. Zato naj bo prva skrb lovcev uničevanje psov klatežev in roparic, prav tako kakor zatiranje divjega lova, če hočemo pravilno gojiti našo plemenito divjad.

Tone Ambrož, LD Remšnik

Nepozabna doživetja

Največ lovskih užitkov nudi lovcu lov na gozdnega jereba. Dva doživljaja sta mi ostala najbolj v spominu, ki ju ne bom pozabil. Bilo je lepo, že malo hladno septembrsko jutro in pri samotnih kmetijah po hribih so se že oglašali domači petelini in naznanjali dan. Sedim v gozdu na štoru, malo nad jarkom, poraščenim z bezgom in robido. Zapiskam prvič, nič. Malo počakam in zapiskam drugič. Zopet nič. Čez kakšni dve minuti pa naenkrat frri in petelinček sede 20 metrov pod menoj v grmovje. Jaz tiho in pri miru, kakor vkopan, nakar petelinček zapoje. Nisem ga videl. Malo počakam, se previdno obrnem in še enkrat narahlo zapiskam. Ze vidim, kako prihaja petelinček jezen in bojevit iz grmovja. V trenutku ga imam na muhi in pok prekine jutranjo tišino. Petelinček odleti na bližnjo smreko, jaz pa ga imam zopet na muhi. Takrat petelinček zopet zapoje, po nekaj trenutkih pa omahne mrtev z veje na tla. Cisto sem bil iz sebe in presenečen; kaj takega se mi še ni zgodilo, niti v nobeni literaturi nisem bral, da bi smrtno zadet jereb zapel in umrl.

Drugi, meni nepozaben dogodek pri lovu na jerebe je imel drugačen konec. Takrat sem sedel na malo bolj pregleden teren, tako da sem videl precej daleč v globino gozda. Zapiskam prvič, nič. Zapiskam drugič in tretjič in zopet nobenega odziva. Počakam pet minut in ponovno pokličem. Nisem dolgo čakal, ko zagledam petelinčka, ki prihaja po tleh in se ustavi 30 metrov od mene, se vrti v krogu in poskakuje. Ze sem mislil ukriviti usodni prst, ko zagledam nedaleč od jereba nekaj belega, ki se plazi proti njemu. Jaz imam jereba stalno na muhi, pa se nekaj belega zažene na »mojega« petelinčka. V tem trenutku pa že počim moja brezpetelinka in jerebček pade mrtev po tleh, poleg njega pa se zvija bela domača mačka, ki hoče še z zadnjimi močmi pobegniti. Tudi njo rešim z drugim strelom.

Drugi dogodek sem napisal zato, da opozorim na škodljivost podivjane domače mačke.

Želel bi, da še drugi jerebarji opišejo svoja doživetja z jerebi, saj prijetnih in zanimivih doživetij ne bo manjkalo. Prav tako naj lovci opišejo škodljiva početja »domačih mucov«.

Peter Langer

gozdni tehnik
LD Loka pri Zid. mostu

To se pripeti samo v...

prelepi dolini bistre Soče, kjer leži vasica; pravzaprav ni to niti vasica, ampak večje naselje.

V Soški dolini so idealni pogoji za divjad, od zajcev preko plahih srn do divjih prašičev. Z grmičevjem, akacijevimi, kostanjevimi, hrastovimi in gabrovimi gozdovi pokrita pobočja, nudijo varna zatočišča divjadi, ki se je navadila na ropot železnice, promet na cesti in na tuljenje tovarniške sirene, tako da prihaja v neposredno bližino naselij.

Ni čudno torej, da je v kraju lovska družina z nekaterimi pravnimi pravcatimi ostrostrelci.

Ob zelenoplavi »hčeri planin« pa se je že v davnih časih rodila tudi ribiška družina, ki se je kakor lovska ohranila do današnjih dni.

Pravi užitek je poslušati zgodbe teh družinarjev, da se ježe lasje ob strašnih puškah, ki nikoli ne zgreše. Ali pa te skoraj vrže božje, ko slišiš, da se je ribič oženil zaradi — glist.

Pa si oglejmo enega izmed »puškarjev«. Ni »dolgo tega, ko je v vežo, od ceste odmaknjene hiše, priskakljal pravi živi dolgouhec. Mraz in slana sta ga prignala v človekovo bližino, prazen trebušček pa celo v hodnik kmečke hiše, kjer se navadno najde kaj za pod zob. Na prvi pogled mu je bilo jasno, da gospodar ni bajeslovno bitje — lovec. Ko tako stika po veži, mu gospodarjeva hčerkica nevede zapre izhod. Preplašeni zajček in še bolj prestrašeni otrok priključeta gospodarja, ki takoj ugotovi, da zajec ni iz domačih hlevov, ampak divji. S skrajnimi napori ga ulove in zapro v zaboj. S tem trenutkom se zgodba začena.

Gospodar, zaveden domačin, pokliče na pomoč člana lovske družine. Takoj se pojavi v hiši po predpisih oborožen lovec, ki z nasmehom v desnem kotu usten strokovnjaško ugotovi, da je zajec res divji. Divjad ubijati z me-sarskim orodjem oziroma z golimi rokami, ne da se ji predhodno nudi možnost samoobrambe, ni fair. Tudi užitka ni! Zato je plan

hitro narejen. Lovec pripravljen pred hišo z dvema nabojema v puški, gospodar pa počasi odpira zajčku pot v prostost...

Kratek premor, veselje v otroških očeh, da je uboga živalca izpuščena, skriti posmeh v lovčevih očeh, dva migljaja dolgouhca z ušesi in... skok... bum... bum... smeh... preklinjanje... še zadnji pogled na repke in... zajčka ni bilo nikjer več! Zopet kratek premor. Božanstvo je razjarjeno. Takoj pripeljejo lovske ščene in zgodba se nadaljuje. Od poraslega brega Soče se čuje pasje javkanje, krik in kreg zasledovalcev in ukazovalni glas lovca. Kam je le mogel pobegniti?

Toda glej, iz trave — komaj meter od lovca, skoči naš junak in čuješ pok, še en skok — zajček dirja urnih nog...

Branko Turk

Nekaj o domačih srnjačkih

Skoraj bi lahko rekel, da v republiškem merilu ni lovske družine, ki v svojem revirju ne bi imela več ali manj srnjadi. Na splošno se je stalež srnjadi po vojni precej povečal, že zaradi pravilne gojitve. Tako naletimo tudi na primere srnic ali srnjačkov, ki so postali neplanirani član pri lovčevi družini. Včasih se najde tak vekajoč srnji mladič, ki zaman išče svojo mater, ker je morda postala žrtev brezsrčnega divjega lovca ali psa klateža. Nujno je in tudi dolžnost vsakega lovca, da nudi takemu neobglenčku vso skrb in nego; saj pravilno oskrbovan srnji mladič zelo lepo uspeva. Kako pa v največ primerih tak nenaravno vzgojen srnjaček tragično konča, nikdar ne pomislimo. V drugem bi hotel povedati, da najdemo primere pri posameznih lovcih, predvsem mlajših, ko si takega »najdenčka« z veseljem prilasti in odnese domov. V tem pozablja, da je zagrešil ugrabitev, potepal najosnovnejša pravila lovske etike ter storil surovo in umazano dejanje, ki ga lovec zmore. Zadolstil je svoji želji, srni materi pa enostavno oropal otroka. Res je, da je srnji mladič lepo, nežno bitje in mu nudimo kar se le da. Pustimo ga, da se tu in tam prosto sprehaja celo brez nadzorstva. Primerilo se je v sosednji družini G. R., da je takšen nedoraščen srnjaček padel v slabo zavarovan suh vodnjak in po dveh dneh ga je nekdo slučajno našel, že pri zadnjih močeh. Pozneje je ta mladič lepo doraščen v času lovne sezone moral nelovsko končati za potrebe zadnjega pogona kot pogrinjek.

Drugi primer v lovski družini Sl. R., kjer je precej doraščen domači srnjak postal na lahek način plen lovca, čeprav je bil ta prej opozorjen. Še primer, da je v isti družini član v želji za mladičem prinesel domov »osiro-telega najdenčka«. Naslednji dan je drug lovec odnesel srnico tja, kjer je bila ugrabljena. Odložil jo je, se nekoliko oddaljil in po nekaj klicih na piščal privabil srno, ki je takoj sprejela svojega mladiča in ga odpeljala.

Pred tremi leti sem nerad sprejel od dveh pobalinov onemoglega srnjačka, ki sta ga že najbrž nekaj dni imela doma. Z vsem trudom sem ga postavil na noge in ga rešil driske. Srnjak je zelo lepo napredoval. S psico Astro sta si bila največja prijatelja. Sam sem bil pa v skrbeh za njegovo življenje. Spomladi, ko si je očistil rogovje, je postal napadalen, kakor vsak doma vzgojen srnjak. Najraje je imel opravka z ženskami, zlasti ob času menstruacije. To so bile prve žrtve, jaz pa druga, ker sem plačeval poškodbe za zdravnika. Pri ljudeh se je osovražil in bal sem se, da ga bo zmanjkalo. Domov se je redkeje vračal in končno izostal. Čez nekaj mesecev sem zvedel, da je v soseščini nagnal šolarja, ki ga je hotel spoditi iz ajde.

Kako v mnogih primerih domači srnjački ali srnice končajo, ne objavi noben lovec in obdrži zase. Da bi se taki primeri čimbolj omejili, naj bi bil kaznovan vsak lovec, ki bi si neupravičeno prisvojl mladiče divjadi.

A. Slogovič, LD Negova

Sedaj je čas

V rossem marčnem jutru odmeva z visokega oreha razposajeno živžiganje škorca. Iz bližnjega gozda mu odgovarja kos. Vmes se meša petje sinic, ščinkavcev in ostalega ptičjega zbora.

Kateremu ljubitelju narave ne vzdrhti srce ob tej melodiji pomladi, da mu zastane korak in zavzet prisluhne mogočni himni narave.

Toda z žalostjo moramo ugotoviti, da je drobnih pevcev čedalje manj v naših gozdovih in sadovnjakih. Ponavadi zvalimo vso krivdo na modernizacijo kmetijstva in menimo, da smo s tem storili svojo dolžnost.

Toda, spomnimo se starega pravila, da ne kritizirajmo nekaj, pri čemer nimamo namena tudi pomagati. Kje so vzroki, da je ptic pevk čedalje manj? Mislim, da ni zadnji vzrok razširjeni

»strelski šport«. Če gre človek v mestne parke ali pa v okolico mest, bo lahko videl skupine, predvsem šolskih otrok, ki z različnimi puškami zasledujejo vsakega ptička.

Marsikdo je še sedaj mnenja, da zračne puške niso nevarne pticam. Pozabljamo pa, da so te puške zelo precizne in ni nobena umetnost zadeti občutljive dele tudi večjih ptic. Sam sem videl, kako je tak strelec uplenil grlico z 10 metrov visokega električnega droga. Padla je kot kamen na cesto.

Lovci bi lahko mnogo storili v tej smeri. Predvsem naj bi se povežali s šolami, kjer so mladinska strelska društva in razložili mladini škodljivost teh dejanj.

Prav je, da se razvija ta lepi šport, toda tarče naj bodo papirnate, ne pa nedolžne ptice.

Ne samo lovcev, ampak vsakega človeka, ki ima količkaj očesa in srca za naravo je dolžnost in skrb, da ne bodo ostali naši kraji brez najljubših prebivalcev.

Sedaj je čas, ko si ptice iščejo nove domove, kjer bodo odgojile svoj zarod. Naj bi ne bilo lovca in ljubitelja narave, ki bi ne namestil nekaj valilnic v lovišču in po sadovnjakih. Naj jih nadzira tudi pozneje in jih zavaruje pred zalezovalci in uničevalci. Zlasti pohlevna muca dobi skomine po mladih pevcih. Preprečimo ji grešne namene z bodečo žico ali pa z brinjem.

Prihodnjo pomlad bomo lahko z zadovoljstvom ugotovili, da naša skrb ni bila zaman, kar bo pričalo življenje v domačih gozdovih in poljih.

Branko Javor, Brežice

Nad jazbeca

V sosednji lovski družini meji del lovišča z obsežnim gozdom na polje. Zato poleg zajcev in srnjadi zahaja na polje in v škodo tudi jazbec, zlasti kadar je koruza mlečna.

V tej lovski družini je med mladimi člani tudi nadebudni Mihel, ki po opravljeni službi v tovarni rad zahaja v lovišče. Na nekem takem obhodu ga sreča lastnik njive s korožo in ga takole pozdravi: »O, ti grešna duša, sedaj mi pa ne uideš! Mar mislite vi zelenci, da bom sadil korožo za vaše prašiče in jazbece? Glej, da mi pospraviš jazbeca, sicer boste grdo plačevali.«

Še tisti večer je Mihel sklenil, da pogleda za jazbecem. Da bi mu pa ne bilo treba deliti lovске slave, vzame s seboj za pomoč brata.

Ko je ura odbila devet, sedeta brata na kup plevela ob najbolj izdelani koruzni njivi in čakata... Pa nič in zopet nič, niti list se ne gane. Preteče pol ure, ura, pol-druha. Po dveh urah začne mlajši brat pretegovati prermlje noge in godrnja: »Veš, Mihel, grem domov, jazbeca ne bo.«

»Tiho bodi, jazbec pride zagotovo,« pribije Mihel.

Vse je tiho, le Sava s svojim enakomernim šumenjem vznemirja nočno tišino.

Cez čas spet zašepeta mlajši brat: »Veš kaj, grem na drugi konec njive in če je tam, ga požnem proti tebi.« Rečeno, storjeno.

Brž, ko se brat odplazi, napne Mihel petelina. V napetem pričakovanju bulji v smer, od koder misli, da bi se privalil tolsti jazbec. Kar zasliši na zgornjem koncu v travi nekakšno šumenje, še več, kar skoke, ki se bližajo. Eh, bratec je pa res tič, — dobro da ga je vzel s sabo, si misli in lovska domišljija mu, po skokih sodeč, slika močnega jazbeca. Razločno že vidi, kako se vali naproti nizka, široka zavaljena žival. To je doživetje!

Mihel stisne šibrenico, pomeri in bum! Oblak dima ga obda in prvi hip ne more presoditi ali je jazbec padel ali ne. Toda vrag ga vzemi, jazbec še kar teče. Še enkrat bum! Po drugem strelu obleži jazbec v bližnji kotanji.

Ves drhteč od lovske mrzlice, se prestopi z noge na nogo in veselo zagolči mlajšemu bratu: »Ali si videl, kaj se pravi biti lovec, pojdiva ga pogledat!«

In Mihel naprej, brat obotavlja se za njim. Toda, »vsi hudiči«, zakolne Mihel. »Da si vseh muh poln, vem, da si zloben...« rentachi razočarani strelec, ko gleda v kotanji veliko rumenorjavo bučo, ki jo je brat zavabil proti Mihelu. Končno se pomiri in se mu je kar nekam dobro zdelo češ: »Zadel sem jo pa le...«

A

Divjo mačko, 7,5 kg težko, je 19. febr. 1961 uplenil član LD Laze, Jože Gajšek v Višnjah nad Dolskim, pri pogonu na lisice.

B. P.

Udomačen — golob grivar

V Pertočkih grabah za Korcovo hišo stojita dve smreki, zelo košato razraščeni. Na eni od teh že vrsto let nemoteno gnezdi divji golob grivar. Vsako leto stara dva izpeljeta enega ali po večini dva mladiča, ter se občasno jeseni tudi odsele.

Prav gotovo ne bi nihče vedel o navedenem, da se ni pred tremi leti na tej smreki izvalil mladič, grivar, kateremu so pozneje rekli — čudaški golob. Zakaj so mu tako rekli naj povem. V ničemer se ni ta golob razlikoval od drugih grivarjev razen po načinu življenja, ki si ga je, če prav povem, svojeglavo in čudno izbral. Ko je toliko dorastel, da je že lahko zapustil gnezdo, se je za stara dva začela prava težava. Omenjeni mladič ni bil poslušen kakor je to prirojeno v neki meri vsakemu mlademu stvoru ampak si je dovoljeval vse mogoče avanture. Posedal je na sleme hiše, pozneje se je mešal med domačo perutnino posebno ob času krmiljenja. Vse prizadevanje starih dveh ni nič zaleglo; teh čudnih navad ga nista mogla odvaditi. Z vsakim dnem je postajal bolj domač tudi z ljudmi. Ko so zaveli jesenski hladni vetrovi in so se njegovi vrstniki odpravljali na odhod, vse dobrohotno gruljenje in prigovarjanje starih ni imelo uspeha. Uprl se je nagonu svojih prednikov in ostal sam. Z ljudmi se je že toliko sprijaznil, da je letal že kar v stanovanje. Razumljivo je, da so ga vzljubili in mu nudili hrane v izobilju. Do zime je prenočeval še v svojem rodnom gnezdu, ko pa je nastopil mraz in sneg, si je poiskal zavetje pod streho — pri ljudeh. Udomačil se je celo tako, da je kljuval in jedel hrano kar iz roke. Tako je preživel zimo. Spomladi, ko so se vrnili njegovi sovrstniki, se z njimi ni več družil, ni si iskal para, živel je svojstveno samotarsko življenje v okolju, na katero se je povsem navezal. Skoraj z žalostjo so domači pričakovali, da ga nekega dne zmanjka. Pa ga ni, ostal je pri ljudeh. S svojim gruljenjem je kratkočasil svoje gostitelje še eno zimo in bi morda tudi še to in prihodnjo, da ga ni doletela zla usoda. Nekega decembrskega meglenega dne je tragično končal svoje čudaško življenje v krempljih zahrbtnega roparja — kragulja. Domačim je po njem žal in dolg čas.

Menim, da je navedeno redkost, zato sem to napisal.

Karel Raiter, Gerlinci

Popravek

V poročilu »Devetki volk« 11. št. stran 318, v 3. odstavku od spodaj navzgor mora smiselno stati — 450 m in 250 m in ne 45 oz. 25 m.

Uredništvo

MLADI PIŠEJO

Lepo doživetje

Lansko leto v maju nas je lepa sončna nedelja zvalila v naravo. S sosedi smo se drug za drugim odpeljali v Rakov Skocjan. Prvič smo se ustavili zraven majhnega naravnega mostu. Vsi veseli in razpoloženi jo mahnamo proti jami. Ustavili smo se pri ograji; mirno in tiho smo poslušali žuborenje vode in petje ptic. Kar naenkrat zavpije eden od otrok: »Očka, glej račko v jami.« Vsi presenečeni gledamo in trenutek pozneje res vidijo račko, le jaz sem bila prikrajšana, ker nisem imela primerne prostora. Nato so vsi veselo vpili: »Glejte račko z mladiči.«

Nisem več zdržala, da bi gledala od daleč; soseda sem prosila za daljnogled. Končno sem zagledala račko z enajstimi mladiči. Račka je obstala, stisnila k sebi svoje drage in prisluhnila, mladički pa so se še tesneje privili k mami. Vsa družinica je bila zelo pozorna, misleč, da jo hočemo vznemirjati v tihem in mirnem domu. Kar naenkrat račka pogleda levo, desno in navzgor, se obrne ter začne korakati po ozki stezici, mladički pa za njo. Vsi so se kakor vojaki postrojili za račko in drug za drugim marširali proti naravnemu mostu v globočino, mi pa smo jim zaželeli srečno pot in prijeten dom.

Veseli in razpoloženi smo se poslovili od mostu in še dolgo razpravljali o rački družinici; posebno otroci so imeli glavno besedo. Račka, račka, kako bistra in spretna živalca je, poiskala si je tako varno zavetišče za svoj zarod.

Kati Klančar,
Cerknica pri Rakeku

Moj prvi lov

Na Gornjem Jezeru sem preživela štirinajst prijetnih dni. Najlepši dogodek v tem času je bil lov na divje prašiče.

Prejšnji večer je snežilo, zato smo se naslednjega jutra odpeljali v bližnjo vasico Klanci, tov. Sine iz Ljubljane, gospodar družine Lojze, moja prijateljica Marinka in jaz. Že med potjo smo zasledili divje prašiče. Na Klancah, kjer je doma predsednik družine »Otok« tov. Puton, smo počakali še ostale lovske tovariše. Zapregli smo sani ter se odpeljali v naslednjo vas Laze.

Vožnja skozi gozd je bila čudovita. V zgodnjem soncu so se na snegu lesketali diamantom podobni kristali. Globoko pod cesto se je iz sna budilo zasanjano

Cerkniško jezero. Idila je bila tako popolna kakor da bi se bila v prvo zarjo poljubila nebo in zemlja. Bila sem presenečena nad to lepoto stvarstva.

Po kratkem posvetu smo takoj krenili na kraj, ki ga je določil tov. Kržišar ter pričeli stiskati obroč okoli prašiča. Na »stojišču« sem bila poleg Sineta, ki mi je dal potrebna navodila: biti moram popolnoma mirna in tiho, ker je ranjen prašič nevaren. Čepela sem za debelo hojo, vsa nestrpna. Ker je sonce obsijalo vrhove smrek, je pričel raztaljeni sneg padati z vej in povzročati nepotrebno šumenje in odvracanje pozornosti. V hipu sem se obrnila, ko sem iz nasprotni strani zaslišala po grmovju lomastenje. Nasproti je prihajal merjasec! Skoraj v istem trenutku ga je Sine s prvim strelom podrl na tla. Mislila sem, da je mrtev in že sem hotela vstati. Namesto mene je vstal merjasec in napravil še nekaj korakov. Z dvema zaporednima streloma ga je Sine za vedno umiril.

Sinetu smo iz srca čestitali ter mu za čepico zatakneli smrekovo vejico, namočeno v merjaščevo krvi. Skupaj so me tudi fotografirali. Prašiča so iztrebili in ga zvalekli po hribu navzdol ter ga naložili na sani. Vsi zadovoljni smo se vrnili k »Vragovi« mami. Čakal nas je dober obed.

Popoldne smo šli na drugega prašiča. Tokrat nam je ušel, čeprav sva ga s Sinetom videla. Sine je sicer streljal toda strel se je zgubil v grmovju pred prašičem. Poleg omenjenih prašičev, sem tega dne videla še košuto, jelena ter srnjačka — invalida.

Doma pri »Vragovih« smo ponoč v noč kramljali ter se veselili doživetij. To je bil moj prvi lov, ki se ga bom z veseljem spominjala.

Tanja Turk, dijakinja

Nesreča na lovu na divje prašiče

Na območju naše družine se zadržujejo številni divji prašiči, ki so pa zelo nestalni. Zasledovanje je precej naporno in redko uspešno.

Nedavno je sedem lovcev obkolilo manjši gozd z gosto nizko podrastjo. Trije tovariši so kot gonjači prodirali skozi goščavo. Lovca na stojišču je zapazil »nekaj črnega« in streljal v veri, da meri na prašiča. V lovski mrzlici je pa tovarišu gonjaču odbil desno roko pri rami.

Ta nesrečen dogodek objavljam v svarilo vsem, ki se premalo prepričajo, na kaj in kam streljajo preden ukrive usodni prst. Če si količkaj v dvomu, je mnogo bolje, da ostane naboj v puški in da žival odnese zdravo kožo, kar gotovo ni nesreča.

J. Rus, LD Lukovica

Medvedje in markacije

Skupina planincev iz Goražde v Bosni je obiskala pragozdove v državnem rezervatu Peručica. Izletniki so se ravnali po markacijah. Pri tem so opazili, da je bilo okoli dvajset markacij na drevesih delno ali celo popolnoma izbranih. Med planinci je bilo nekaj lovcev, ki so kmalu ugotovili, da so markacije uničili medvedje, ker so se jasno poznali sledovi medvedjih krempljev. To so potrdili tudi gozdarji, ki stalno krožijo po teh edinstvenih pragozdovih.

Markacije — rdeči krog z belo piko v sredini — verjetno razburjajo medvede, zato so jih praskali in uničili. Markacije na skalovju so ostale nepoškodovane. V tem rezervatu so medvedje in markacije zaščitene.

A. S. Pirc

Medved na Bledu

V letošnjem januarju so okrog Aljaževega stolpa na Triglavu opazili v snegu velike sumljive stopinje. Bolj razgledani so se celo spomnili snežnega moža, jetija s Himalaje. Trentarji, ki so dobro izvedeni v sledovih, so v njih spoznali močnega medveda. Dognali so tudi, da je okrog novega leta medved prišel iz Trente skozi Zadnjico čez Triglav in okoli Vernarja v Krmo. Potem so ga baje sledili v Karavankah, v Zelenici in okoli Stola. Od tod je preko Belščice in Medjega dola zopet prešel Savo Dolinko na Mežakljo nad Jesenicami. Tam se je najbrž spomnil na »podobo raja«, ker se je v marcu pojavil na Osojnici nad jezerom. Izgleda, da se kosmatincu zaradi mile zime ni dalo spati in je ves

čas kolovratil po teh krajih. Pred nekaj dnevi je pa v Zaki za jezerom zalotil veliki nimrod in fotoamater Dinko medveda, ki si je s tolsto kožo privoščil izdatno kosilo. Najbrž zato, ker so ta čas vsi hoteli na Bledu zaprti. Spretni lovec in fotograf je imel pač posebno srečo, da je ujel ta edinstveni prizor na film.

Čudno je, da pojave medveda niso opazili budni gorenjski lovci. Ker pa se bliža tujska sezona, bo treba tega brdavska čimprej ukrotiti, da ne bi trpel tujski promet. Kajti zgodilo bi se lahko, da bi postala plen medveda ne le kozica temveč tudi kakšna devica. Torej, lovci na plan!

D-M

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Balkanski goniči:

Ada JRGB — Dar JRGB 2101, leglo je bilo 26. III. 1961. Vzreditelj Anton Šobar, direktor oprekarne, Ribnica na Dolenjskem.

Posavski goniči:

Bora JRGP 1470 — Eki JRGP 3210, leglo je bilo 24. II. 1961. Vzreditelj Ivan Konečnik, Gradisce št. 11, pošta Slovenj Gradec.

Kratkodlaki istrski goniči:

Trava Travnogorska JRGki 2355 — Dečko JRGki 2332, leglo bo 16. IV. 1961. Vzreditelj Stane Jenko, logar, Šmarčna 24, pošta Boštanj.

Ceda JRGki 1860 — As JRGki 492, leglo je bilo 27. III. 1961. Vzreditelj Tomo Strel, knjigovodja, Mokronog 45.

Drina JRGki 2044 — Alič JRGki 942, leglo bo 2. IV. 1961. Vzreditelj Alojz brodnik, Kompolje 37, pošta Dobrepolje.

Bistra JRGki 2979 — Alič JRGki 942, leglo bo 22. IV. 1961. Vzreditelj Alojz Adamič, Logarje 1, pošta Velike Lašče.

Zala JRGki 2980 — Čapko JRGki 1569, leglo bo 16. IV. 1961. Vzreditelj Milan Tomšič, Stope 7, pošta Velike Lašče.

Braki jazbečarji:

Borka JRBj 686 — Agič Starodvorski JRBj 705, leglo bo 22. IV. 1961. Vzreditelj Jože Jurčič, Veliko Mraševo 54, pošta Podbočje.

Cica JRBj 696 — Daki JRBj 781, leglo bo 13. IV. 1961. Vzreditelj Dominik Vidic, Jesenice, Toneta Tomšiča 61.

Besna JRBj 507 — Jup JRBj 836, leglo bo 2. IV. 1961. Vzreditelj Anton Udovc, Celje, Selca 30.

Beba JRBj 737 — Bobi JRBj 666, leglo bo 10. IV. 1961. Vzreditelj Alojz Vezjak, Spod. Poljčane 33, pošta Poljčane.

Ajka JRBj 1089 — Lovko Ratitovski JRBj 770, leglo je bilo 15. III. 1961. Vzreditelj Ignac Tomazič, logar, Poljčane št. 135.

Diana JRBj 1095 — Bobi JRBj 666, leglo bo 1. IV. 1961. Vzreditelj Hinko Sernc, Šmartno na Pohorju.

Ciga JRBj 1010 — Ago JRBj 827, leglo bo 3. IV. 1961. Vzreditelj Peter Zaplotnik, Križe 83 pri Trziču.

Breza JRBj 1033 — Daso JRBj 968, leglo je bilo 11. III. 1061. Vzreditelj Jaka Orešič, Slovenska Bistrica, Ljubljanska cesta 45.

Ada JRBj 581 — Kadet JRBj 1048, leglo je bilo 26. III. 1961. Vzreditelj Jože Marolt, Podžaga št. 2, pošta Velike Lašče.

Resasti foksterijerji:

Čujka RMPos 17 vpis v JR v teku — Ajaks Liburnijski JRFos 421, leglo je bilo 30. III. 1961. Vzreditelj Anton Štajer, Goričane 13, pošta Medvode.

Lovski terijerji:

Odra Travnogorska RMLT 823 vpis v JR v teku — Ego JRLT 1053, leglo bo 9. IV. 1961. Vzreditelj lovska družina Sodražica.

Brina JRLT 371 — Car Podutiški JRLT 1054, leglo bo 25. IV. 1061. Vzreditelj Franc Jernejc, Spodnje Gameljne 1a, pošta Sentvid.

Aga JRLT 761 — Ajaks Pantovčaki JRLT 790, leglo je bilo 10. II. 1961. Vzreditelj Janez Ažbe, Suha 77, pošta Škofja Loka.

Cinca Sladkogorska JRLT 1255 — Rav Gorički RMLT 462 vpis v JR v teku, leglo je bilo 5. II. 1961. Vzreditelj Maks Gradišek, Senožeti št. 29, pošta Kresnice.

Dina JRLT 1025 — Kom JRLT 1077, leglo bo 3. IV. 1961. Vzreditelj Viktor Pristovnik, Zg. Bistrica 83, pošta Slovenska Bistrica.

Rinča Travnogorska JRLT 827 — Primus Travnogorski JRLT 1014, leglo bo 1. IV. 1961. Vzreditelj lovska družina Sodražica.

Mis Pobreška JRLT 1166 — Amor Tržiški JRLT 1321, leglo je bilo 23. III. 1961. Vzreditelj Rajko Marenčič, Križe 24 pri Trziču.

Epagneul bretonci:

Dina JRP EB 27 — Adon JRP EB 45, leglo je bilo 17. II. 1961. Vzreditelj Franc Anžin, Zg. Gamelnje 27, pošta Sentvid nad Ljubljano.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Flora JRPki 1982 — Čoki JRPki 2178, leglo bo 18. IV. 1961. Vzreditelj Ivan Horvat, Trgovišče 9, pošta Velika Nedelja.

Bojka JRPki 1178 — Iwan von Hanstein JRPki 1737, leglo bo 21. IV. 1961. Vzreditelj Janez Videmšek, Dob št. 5 pri Domžalah.

Toja RMPki 923 vpis v JR v teku — Iwan von Hanstein JRPki 1737, leglo bo 23. IV. 1961. Vzreditelj Vinko Robek, Dobruška vas, pošta Škocjan pri Novem mestu.

Brika Glinška JRPki 819 — Iwan von Hanstein JRPki 1737, leglo bo 19. IV. 1961. Vzreditelj Maks Turk, Ljubljana, Glinška ul. 3.

Dika Dragomeljska JRPki 1419 — Iwan von Hanstein JRPki 1737,

leglo bo 10. IV. 1961. Vzreditelj Ivo Kralj, Prelog št. 1, pošta Domžale.

Atma Glinška JRPki 344 B — Iwan von Hanstein JRPki 1737, leglo bo 10. IV. 1961. Vzreditelj Alojz Burica, Dragomelj, pošta Domžale.

Asta Ižakovska JRPki 1622 — Lord Polanski JRPki 1972, leglo je bilo 14. III. 1961. Vzreditelj Janez Sreš, Bratonce 128, pošta Beltinci.

Springeršpanjeli:

Besa Jelšingrajska JRŠS 64 — Don von Wolfstein JRŠS 65, leglo bo 26. IV. 1961. Vzreditelj Alojz Kapun, Pokoše 39, pošta Zg. Polskava.

Kokeršpanjeli:

Beka Gaberška JRŠK 172 — Bis Dravograjski RMŠK 241 vpis v JR v teku, leglo je bilo 18. II. 1961. Vzreditelj lovska družina Novo mesto.

Aga JRŠK 280 — Bis Dravograjski RMŠK 241 vpis v JR v teku, leglo bo 2. IV. 1961. Vzreditelj lovska družina Novo mesto.

Dedi Koseška JRŠK 222 — Grom Soški JRŠK 320, leglo bo 11. IV. 1961. Vzreditelj Božo Šimunac, Kranj, Župančičeva 30.

Cmera Uskovniška JRŠK 170 — Ron Gaberški JRŠK 168, leglo bo 9. IV. 1961. Vzreditelj Matija Kafol, Ljubljana, Titova 84/I.

KZS

POPRAVEK V ČLANKU

»OB 40-LETNICI DLP«

Na 372. strani v 12. številki za marec 1961 se v tretjem odstavku pravilno glasi:

Aktivni sodniki DLP za oceno zunanosti in dela vseh vrst ptičarjev pa so Teodor Drenig all round sodnik, Julij Koder, Bogdan Sežun, Ivan Caf, Ljuban Zadnik, Jože Škofic. Za oceno zunanosti in delo nemških ptičarjev pa Pavel Cvenkel in Ivan Maček. Za oceno zunanosti nemških ptičarjev Ilija Dragojevič.

Sodniški pripravniki za oceno zunanosti in delo ptičarjev so Rudolf Bernik ml., Hinko Hribar, Bogdan Hrovat, Franc Vidmar in Miloš Blažič.

Sodniki za oceno zunanosti in delo vseh vrst šarivcev pa so: Julij Koder, Bogdan Sežun, Ljuban Zadnik in Jože Škofic.

Sodniški pripravniki za oceno zunanosti in delo vseh vrst šarivcev so Ivan Caf, Franc Barbič ml. in Slavko Lenarčič. Za oceno zunanosti vseh vrst šarivcev sta pripravnik inž. Vlado Pavec in Franc Sevšek. K. K.

PO LOVSKEM SVETU

Statistično poročilo o divjadi v Češkoslovaški omenja, da se je stalez jelenjadi, srnjadi, muflo-nov, damjekov in fazanov znatno popravil. Pada pa število velikih petelinov, ruševcev, gozdnih jerebov, rac, golobov in kljunačev. Stalez jerebic še ni dosegel predvojnega. Mnogo škode povzroča mehanizacija poljskega dela, košnja itd., ki uniči do 50 % spomladanskega staleža jerebic, 20 do 30 % fazanov in do 50 % zajcev.

Lovski načrt predvideva povečanje odstrela pri višjem staležu užitne divjadi tako, da bo znašala letna produkcija 1 kg divjačine na 1 hektar, torej 11 milijonov kg v vsej CSR. Pred vojno je znašala letna produkcija (odstrel) 8 milijonov kg.

Če primerjamo te številke s staležem in odstrelom v Sloveniji vidimo, da zelo zaostajamo. Statistični podatki o odstrelu, ki jih je objavila Lovska zveza Slovenije, povedo, da znaša letni odstrel stalne divjadi z užitnim mesom (jelenjad, gamsi, srnjad, zajci, fazani, jerebice, divji prašiči, jerebi, kotorne) približno 450 000 kilogramov. Pri površini 1 939 000 hektarjev znaša odstrel 0,23 kg na 1 ha, v Češkoslovaški pa 0,73 kg na 1 ha ali trikrat več* kakor v Sloveniji. V bližnji prihodnosti pa 1 kg na 1 ha. Seveda je temu primerno tudi stalež mnogo višji.

Dr. D

* Za pravilno primerjavo na podlagi navedene statistike, bi bilo treba upoštevati različni orografski obraz in klimatske razmere Čehoslovaške, zlasti pa razmerje - delež - glavnih rastlinskih kulturnih vrst dežele (gozd: polje), strukturo teh ter vse te faktorje (in še druge specifičnosti) zvesti na skupni imenovalac. Ur.

Lov v Egiptu

Med vsemi državami Združene arabske republike je lovsko zanimiv samo Egipt. Po vsej njegovi dolini teče velereka Nil, ki ima svoje izvirke v jezerih Centralne Afrike, predvsem v jezeru Tana v Etiopiji. Levo in desno te velike reke, od katere je odvisno življenje in napredek Egipta, so puščave.

Dolina Nila je naraven koridor, po katerem se seli večina ptic iz Evrope in Azije na jug. Zato je ta dolina pravi raj za lovce na vodne ptice in močvirnike, ki se redno pojavijo spomladi in jeseni. Najbogatejša lovišča so umetna jezera (arabsko: birki). Lovska društva jemljejo ta majhna jezera od države ali občin v zakup za 4 do 5 let. Prav tako imajo

odlične uspehe lovci v kanalih za namakanje, s katerimi je prepreženo vse obrežje Nila. Najprimernejši čas za lov te vrste je januar.

Prepelice prihajajo v velikanskih jatah v Egipt septembra. Po preletu Sredozemskega morja so tako izmučene, da jih love v mreže, pobijajo s palicami ali kamenjem ali jih love kar z roko.

Leta 1959 je bil objavljen zakon, ki ta način lova strogo prepoveduje in kaznuje. Prepelice iz Azije prihajajo že od nekdaj v Egipt čez Sinajski polotok, ki je del Združene arabske republike. Že Mojzes je pred tisočletji poročal, da so Židje lovili prepelice in se hranili z z njihovim mesom.

V velikanski jatah se pojavljajo v Egiptu tudi divji golobi. Dva tedna traja njihov polet in tudi lov nanje. Lovci najamejo za ta čas kak vrt in uplenijo na majhnem prostoru toliko divjih golobov kolikor hočejo.

Če omenimo še nilskega konja in krokodile, je to vsa divjad z obrežja Nila. V puščavskem delu je še nekaj gazel, ki so bile do nedavna zaščitene; veliko je dropelj, velikih in malih, kuncev, lisic in šakalov. Šakale in lisice lovijo na konjih s hrti.

(»Chasseur«) A. S. P.

IZ »OGGI«, 15. decembra 1960

FORTALEZA je glavno mesto države Cearà v Severni Braziliji s 300 tisoč prebivalci. V polkrogu ob morju stoji razkošne vile in veliki hoteli, na plaži mrgoli v vročem brazilskem decembru nešteto veselih in brezskrbnih kopalcev. Toda podoba cvetočega in srečnega mesta se je v kratkih dneh spremenila v žalost, grozo in strah, — odkar je pes ugriznil dečka.

Nikoli ne bo jasno, ali je bil pes, ki se je približal skupini igrajočih se otrok na plaži, res »stekel«. Morda sploh ni bil stekel in je ugriznil dečka le, ker ga je dražil. Najbrž ne bi bilo nobenih posledic, če bi starši dečku rano enostavno razkužili. Toda namesto tega, so ga v pretiranem strahu, da ga je ugriznil »stekel« pes, nesli v bolnišnico, kjer je dobil injekcijo proti pasji steklini. Obenem je Zdravstveni zavod, za vsak primer opozoril po radiu, da naj se ljudje pazijo pred takim in takim psom in da naj se takoj javijo v bolnišnico v primeru ugriza. Poziv je sprožil v

mestu preplah in povzročil neizmeren strah v družinah.

Ljudje so brezglavo drli na zdravstveni zavod in zahtevali preventivne injekcije proti pasji steklini. Dr. E. Litton, ravnatelj za zdravstvo države Cearà, je imel na voljo le 600 doz cepiva. Zato je smatral za potrebno, da pomiri prebivalstvo pa radiu. To pa je imelo ravno nasproten učinek. V strahu, da bo zmanjkalo cepiva, so ljudje še bolj zahtevali preventivne injekcije. Dr. Litton je razdelil zalogo injekcij bolnišnicam, klinikam in lekarnam in pričakoval nujno pošiljko iz Ria za izdelavo novega cepiva.

Tako je bilo v začetku preventivno cepljenih proti pasji steklini 130 oseb v Fortalezi. Toda nekaj ur nato se je razširila po mestu strahotna novica; da se nekaj izmed prvih cepljenih bori s smrtjo v groznih napadih stekline...

Dr. Litton je bil gotov svojega cepiva, — tako gotov, da je prvo dozo profilaktično vcepil svojemu otroku. Toda, ko je tudi njegov fantek dobil prve napade z znaki stekline, se je moral prepričati in priznati, da je bilo cepivo okuženo.

Tako njegov otrok, kakor še drugih 21 mladih ljudi je umrlo pretekli teden z znaki »atipične« pasje stekline. Vse druge osebe, ki so bile cepljene, se borijo v groznih mukah, s smrtjo in bodo podlegle, če se ne zgodi kak čudež.

Sam dr. Litton leži v bolnišnici v Fortalezi, žrtev te strašne katastrofe; oče enega izmed podleglih dečkov, je vdrl v laboratorij in ga smrtno zabol. Dr. Litton je bil 25 let vodja laboratorija, priznan strokovnjak.

Skupina zdravnikov je prišla z avionom iz Ria na pomoč. Po radiu in na vse načine pozivajo prebivalstvo z namenom, da bi se ublažilo panično stanje v mestu. Na tisoče in tisoče brazilskih in inozemskih letoviščarjev je v naglici zapustilo kraj. Hoteli, vile in javni lokali, vse je zaprto. Po krasnih drevoredih leže v vročini smrdeča trupla pobitih psov. Skupine prostovoljcev, oborožene s sekirami in kamenjem, gonijo in pobijajo uboge živali. Na deželi koljejo kmetje zajce in ovce v strahu, da so bile ugriznjene od steklega psa.

V bolnišnici Fortaleza pa se odigravajo strašni prizori okuženih oseb...

Prevedla Anda Grabrijan, Vipava

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

S 3. SEJE GLAVNEGA ODBORA
LZS, 25. FEBRUARJA 1961

Odobren je bil proračun LZS za lovsko leto 1961-62, ki predvideva sledeče izdatke:

osebni izdatki	2 700 000 din
materialni izdatki	1 768 000 din
tisk	9 840 000 din
funkcijski izdatki	4 282 000 din
Skupaj	19 282 000 din

Dohodki so enaki izdatkom.

Odobreni proračun dohodkov Lovskega sklada LZS za lovsko leto 1961-62 predvideva:

rezerva	3 529 000 din
prispevki iz lovskih skladov področ. lov. zvez v lovski sklad LZS	15 000 000 din
Fazanerija Vurberg	100 000 din
obresti	250 000 din
Skupaj	18 879 000 din

Izdatki so enaki dohodkom.

Po proračunu ostane članarina za LZS v lov. letu 1961-62 nespremenjena, t. j. 1000 din. Nespremenjeni ostanejo tudi prispevki področnih lovskih zvez v lovski sklad LZS za povračilo škode po divjih prašičih in medvedih.

VAŽNEJŠI SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA LZS NA 12. SEJI 28. JAN. 1961

Komisija za uvoz lovskega pribora naj pošlje GLZ predlog za zmanjšanje carine za uvoz kombiniranih pušk.

Kolikor lovci ne bi bili zadovoljni s kvaliteto tulcev Puškarnice Kranj, izdelanih v letih 1960-61 ali bodočih letnikov, naj pošljajo svoje utemeljene pripombe neposredno Puškarni Kranj v Kranju.

Sekretariatu IS za kmetijstvo in gozdarstvo se predlaga, da bi bili v upravne odbore novo formiranih zavodov za upravljanje gojitvenih lovišč, imenovani tudi zastopniki lovskih organizacij.

V bodoče se regresirajo samo naselitve po investicijskem planu področnih zvez, ki ga na predlog komisije za divjad odobri upravni odbor LZS. Naselitve posameznih kosov divjadi se ne regresirajo več.

V letu 1961-62 naj se priredi republiška tekma po krvnem sledu in uporabnostna tekma ptičarjev.

V proračunu lovskega sklada naj se najdejo tudi sredstva za zaščito ptic pevk. Področne lov-

ske zveze naj posvečajo zaščiti ptic pevk večjo pozornost.

Glede lovskih podmladkov se področnim lovskim zvezam priporoča, da spremljajo vzgojo mladine v obstoječih mladinskih oz. pionirskih organizacijah. Pri teh organizacijah naj pomagajo s strokovnimi predavanji, s filmi iz narave, zlasti iz lovskega življenja. Šolam in mladinskim organizacijam naj poklanjajo dermo-plastične preparate živalskega sveta. Prevzemajo naj patronate nad mladinskimi oziroma pionirskimi organizacijami in jih podpirajo.

Letos ob 20-letnici Vstaje naj bo Pohod ob žici okupirane Ljubljane še posebno slovesen. Nastopilo naj bi čim več lovskih družin in področne lovske zveze naj bi pridobile za tekmovanje vsaj po eno ekipo, ki jo pa sestavi le osnovna organizacija, to je lovska družina. LZS bo člane najboljše ekipe nagradila s praktičnimi darili. Ekipam bo preskrbela prenočišče v Ljubljani LZS, kateri naj s prijavo ekipe sporoče tudi željo za prenočišče.

Nekaj statistike in pripomb o našem glasilu

V lovskem letu od 1. aprila 1960 do 31. marca 1961, je LOVEC izpolnil svoj XLIII letnik. Izšel je redno na začetku vsakega meseca na 32 straneh. Letnik obsega torej 384 strani. Članek in razprav je bilo objavljenih 122, leposlovnih črtic 12, »Lovski oprtnik ima 166 sestavkov in poročil, »Lovska kinologija« 67, »Lovska organizacija« 142 vesti, »Po lovskem svetu« prinaša 15 poročil, »Lovskih latinskih in šaljivih« je 59, vsega skupaj 583. Slik, risb, fotografij, ilustracij ima ta letnik 269.

Članke, razprave in leposlovne črtice je prispevalo 85 piscev (0,73%), mimo teh še 90 (0,77%) v ostale predale glasila. Skupaj 175 piscev ali 1,5% organiziranih lovcev, kar je za našo lovsko kulturno raven preskromno.

Članek, razprav in črtic je od 85 piscev napisalo: 1-13, 1-8, 2-5, 2-4, 3-4, 10-2 in 65 piscev po 1 sestavek.

V minulem lovskem letu je uredništvo registriralo okroglo 350 prispevkov. (Registrirani so le pomembnejši sestavki trajnejše vrednosti.) Približno toliko odgovorov, navodil i. p. je uredništvo poslalo sodelavcem. To dopisovanje je znatno pomnožilo prispevke, zlasti s podeželja za »Oprt-

nik«. V poročilu zadostuje zgolj stvarna vsebina in dobra misel. Oblika in jezik sestavka sta potem skrb uredništva. Vsekakor pišite v razprtih vrstah in le po eni strani lista, da je možno brez težav in zamude vnašati popravke za čisto pis na stroj. Za vsako številko je namreč treba pripraviti 80-90 na stroj pisanih strani teksta, kar je šele drobec vsega dela.

Pri tej prilležitosti se vsem sodelavcem toplo zahvaljujemo in prosimo, da ostanejo zvesti tudi za naprej. Vse ostale lovce pa vabimo, da se tesneje oklenejo svojega glasila in da po močeh tudi sodelujejo s težnjo, da bo naš LOVEC vsebinsko čim boljši in čim uglednejši.

Uredništvo

LITERATURA:

»Na lovačkim stazama«, zbirka lovskih pripovedk, izdala »Lovska knjiga« — Zagreb, 1960, uredil Joža Horvat.

Broširana knjižica, žepnega formata 11,5 × 16,5 cm, obsega na 257 straneh 21 črtic iz lovskega sveta, ki jih je napisalo 11 avtorjev. V živahnem in bogatem slogu pisci podajajo scene z lova na razne vrste divjadi, ki se prepletajo z življenjem lovcev in gozdarjev in ki včasih izzvene v pretresljive usode ljudi in živali. Odlični pisci pa niso le prekaljeni lovci, marveč tudi gozdarji po srcu, kar se odraža iz kar strokovnih opisov gozda, ki so prave ode nanj (»Slavonska šuma«). Mimo vsega so pa dojemljivi opazovalci narave, velike kulture besede in čudi.

Zgodb pa bralec pravzaprav ne bere, marveč neposredno doživlja scene človeka in lovca v sožitju in s srečanjem z divjadjo in posebej z najzvestejšim tovarišem — psom.

Iz vseh črtic, najsi bo zgodba resna, tragična, romantična, zabavna ali šaljiva, pa veje človečnost, neomajna ljubezen do narave in vera v življenje tako, da toplina in domačnost ogrejeta bralca.

Preveč je motivov in prepestri so, da bi posamezne mogli na kratko prav oceniti. Treba jih je zgolj brati tako kakor poskušamo plemenito vino po požirkih, da ga uživamo s trezno glavo.

Zbirka teh črtic je kakor nalašč za prebiranje v lovskih kočah, ko po stehi škrablja dež ali sneg zametava okna ali v lovskem kotičku izbe, ko miruje lov.

Morda bo spočetka naše lovce motila hrvaščina. Toda lovski svet v črticah je tako živ in občuteno zajet, da skoraj pozabimo da ne beremo domače besede in nam zaradi neposrednega doživljanja postane vse razumljivo in domače. Lovci se razumevajo s srcem!

Knjižica je veren filmski posnetek življenja in njegovih živali, ki vedno znova ogreje in ki ne more zastareti. Kdor želi uživati lov in gozd doma — brez puške in psa in brez naporov, naj poseže po tej knjižici. Ne bo mu žal.

Ing. Mirko Šušteršič

PRIJAVLJENA IN ZASČITENA PSARNA

»PUCONSKA« za ptičarje,
lastnik Ludvik Kuplen, Murska
Sobota, Lendavska cesta 17.

KZS

Prvi tečaj za lovske čuvaje v Mariboru 1937

Takratna Lovska zveza je razpisala ta tečaj in udeležencem osemdnevnih predavanj o lovstvu nudila stanovanje z vso oskrbo. Tečaja se je udeležilo 24 lovcev. Vsak dan smo imeli 6 ur predavanja v gozdarski šoli, zvečer pa prijeten sestanek v gostilni, kjer smo stanovali, s pogovori, šalami in petjem. Po izpitu smo imeli poslovljni večer z nagradnim streljanjem, kjer so nas v streljanju

tolkli tovariši z obmejne Koroške. Ne dolgo za tem nas je tolkel nemški okupator in danes ne vem, koliko tovarišev na tej sliki je še živih. Ključem jim lovski zdravo!

Ivan Jug, gozdar v p., Ruše

Nova lovska kočica LD Nego-va, odprta 28. avgusta 1960 v Črnem gaju, blizu Ivanjskega jezera, je bila zgrajena v petih mesecih s sodelovanjem vseh 16 članov družine

Nepričakovano mu je zdrknilo iz neumorno delovne roke njegovo spretno pero. Šele lani smo mu k njegovi 75 letnici, ki jo je praznoval 12. septembra želeli še mnogo zdravih let in da bi še dolgo ostal naš zvesti sodelavec kakršen je bil.

V nedeljo, 19. februarja smo se ob grobu poslavljali od uglednega tovariša, lovca in ribiča ter plemenitega, visoko kulturnega človeka.

Doma je bil iz Veržeja pri Ljutomeru, tam kjer se začinja prostrana Panonska ravnina, ki mu je v značaj dala širino in razgledanost. Izhajal je iz učiteljske družine, dovzeten za naravo in njene lepote. Zato je postal lovec in ribič. A ne samo s puško in trnikom, temveč z znanjem in srcem. Njegovo znanje glavnih evropskih jezikov mu je razširilo obzorje daleč čez meje domovine in tako nam je s svojim gibkim peresom posredoval doganja po širokem lovskem in ribiškem svetu. Kot carinski uradnik, ki je služboval po vsej Jugoslaviji, je poznal lov in ribolov od Triglava do Djevdjelije in ga bogato opisal v neštetihih člankih, črticah in poročilih. Sodeloval je pri vseh lovskih in ribiških glasilih Jugoslavije. V tujih strokovnih revijah je seznanjal zamejstvo z našim lovstvom in ribištvom ter s tem mnogo prispeval, da se je ugled naše lovske in ribiške organizacije v svetu dvigal in da so tuji športniki jeli ceniti našo zakonodajo ter lovsko in ribiško športno izživljanje.

Pokojnik je kot strokovnjak nad pol stoletja s peresom, besedo in zgledom posredoval strokovno znanje v lovstvu in ribištvu mnogim mladim športnikom in naraščaju, da so postali gojitelji ter lov in ribolov kot šport in razvedrilo izvajajo pravilno in pravično. S svojim darom za pripovedovanje in pouk je pomagal vzgajati številni lovski in ribiški kader, ki danes smotro upravlja s tem dragocenim narodnim premoženjem. Stasit mož, umerjene in ljubeznive narave, družaben, duhovit in požrtvovalen, je bil

s svojo visoko lovsko in ribiško etiko dober vodnik in svetovalec.

Pogrešali ga bomo kot človeka, tovariša, lovca, ribiča, učitelja in pisatelja. Prav posebej ga bosta pogrešali naši glasili LOVEC in RIBIČ, katerih tudi urednik je bil; nič manj pa bralci njegovih zanimivih spisov. Mučna praznina je nastala v srcih vseh, ki smo ga poznali ter v stolpcih naših glasil. Toda njegova dela se bodo vedno glasila, nas strokovno in etično bogatila in nas napolnjevala s hvaležnostjo za veliko delo, ki nam ga je zapustil. S tem si je zaslužil in zagotovil našo trajno hvaležnost in časten spomin.

M. Š.

Ivan Bizjak ml., član LD Vodice, je komaj 30 let star, 9. febr. 1961, tragično preminul. Popoldne je šel k Savi na race, pa mu je na ledu, pokritem s snegom, zdrsnilo in pri padcu se je vanj sprožila napeta puška.

Pokojnik je bil izredno delaven član in skrben blagajnik lovske družine. S svojo požrtvovalnostjo je mnogo pripomogel k dograditvi lovske kočee; bil je dober strelec in vsepovsod priljubljen, isken tovariš. To je pričalo tudi veliko spremstvo na zadnji poti in ganljivo slovo ob grobu.

Dragemu tovarišu naj bo svetel in časten spomin!

LD Vodice -N.

Karel Ulčnik, član LD Pod-sreda, bivši predsednik, logar, star 46 let.

Martin Brglez, član LD Cerknica, je v starosti 33 let tragično preminul.

Ivan Smolar, član LD Bukovje pri Dravogradu, kmet iz Trbonj, dober organizator in svetovalec, odličen kunar, cel lovec ter zvest in iskren lovski tovariš je nenadoma v 65. letu preminul.

Franc Pirc, član LD Črni vrh nad Idrijo, nad 40 let lovec, v starosti 73 let.

Franc Potrata, najstarejši član LD Braslovče, 87 let star, nad 60 let lovec, častni član družine, odlikovan z Ordenom za zasluge za narod, je umrl. Dobremu lovcu in gojitelju divjadi ter požrtvovalnemu in iskrenemu lovskemu tovarišu trajen in časten spomin!

LD Braslovče

Filip Klemenčič, član LD Trebnje, nad 60 let lovec, dolga leta lovski čuvaj, skušen lovec ter zvest, vedno vever in šaljiv lovski tovariš, je v 83. letu starosti preminul. Stari lovski grči časten spomin!

LD Trebnje

Na Mlinščici — Dolsko

JUBILANTA:

Petdesetletniku dr. Eriku Kline, agilnemu članu in požrtvovalnemu sodelavcu LD Slatina Radenci, iskreno čestitamo k jubileju in mu želimo v njegovem poklicu kakor na zelenih poljanah lovstva še toliko let uspešnega dela in zadovoljstva.

LD Slatina Radenci

Franc Potrata, 60 let in od početka član lovske organizacije, eden najstarejših lovcev v Zasavju, ki se še danes udeležuje posvetov in lovov svoje lovske družine Hrastnik. Stirinosemdesetletnemu dragemu in spoštovanemu lovskemu tovarišu kličemo k njegovi lovski 60-letnici še na mnoga zdrava in srečna leta ter dolgo še dober pogled!

LD Hrastnik

ŠALJIVA:

Iz dima v ogenj

Lovska družina K. na Krasu je svoj čas poslala Okrajni lovski zvezi naslednji dopis:

»Tukajšni kmetje so se obrnili na nas s pritožbo, da jim divji zajci povzročajo večjo škodo na polju, ki leži v obmejnem pasu. Ker je v petkilometerskem obmejnem pasu prepovedano loviti, so se v zadnjih letih zajci tako razmnožili, da resno ogrožajo letino. Zato vas prosimo, da od višjega foruma izposlujete dovoljenje za odstrel na delu našega lovišča, ki je na območju obmejnega pasu. Število zajcev cenimo na okrog 200.«

Okrajna lovska zveza pa je poslala Okrožni lovski zvezi tale dopis:

»Lovska družina K. na Krasu prosi, da bi ji naslov poskrbel od pristojnega foruma dovoljenje za pogon na zajce na delu njenega revirja, ki je v obmejnem pasu. Ta divjad se je namreč zadnje čase tako razpasla, da je že prava nadloga za tamkajšne kmetovalce. Ugotavljajo, da je na omenjenem delu revirja okrog 200 zajcev.«

Okrožna lovska zveza je s tem v zvezi pisala Oblastni lovski zvezi: »Lovska družina K. na Krasu vas naproša, da bi pri višjem forumu izposlovali v obmejnem pasu odstrel divjih zajcev. Po cenitvi krajevnih izvedencev znaša število zajcev na tistem področju okrog 200.«

Oblastna lovska zveza je nato pisala Republiški lovski zvezi:

»Lovska družina K. na Krasu se obrača na vas s prošnjo, da bi ji od pristojnih organov preskrbeli dovoljenje za odstrel zajcev na tistem delu njenega lovišča, ki sega v obmejni pas. Cenijo, da je tam okrog 20 zajcev (tiskarski škrat).

Nato je republiška lovska zveza odgovorila lovski družini K. na Krasu:

»Ne strinjamo se, da bi zatrli še tistih nekaj zajcev, ki so v obmejnem pasu vašega revirja. Nasprotno, da bi se čimprej dvignil tamkajšni stalež zajcev, smo vam poslali sto divjih zajcev in zajk, posebno plodne sorte.«

ODLIKOVANJA

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala z zlatim znakom za zasluge na kinološkem polju inž. Ljuba OBRADOVIČA iz Sarajeva.

S srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju pa Slavka PERČIČA iz Ljubljane, Slavka LENARČIČA iz Ljubljane in Ivana ROJCA iz Žalca.